

Olbrycht Strumieński
**O sprawie, sypaniu,
wymierzaniu i rybieniu stawow**

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Dzieła matematyczno-przyrodnicze, medyczne i rolnicze

oprac. Anetta Luto-Kamińska, Krzysztof Opaliński

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-06-1

strona: kt (A)

- 1: O Spráwie
- 2: Sypaniu/ Wymierzá=
- 3: niu/ y Rybieniu ftáwów: ták=
- 4: że o Przekopách/ o Ważeniu
- 5: y prowadzeniu Wody. Książ=
- 6: ki wżyftkim gospodarzóm
- 7: potrzebne.
- 8: Przez Olbrychtá Strumińskiého z
- 9: Myłłowic/ Vrzędniká Bálic=
- 10: kiého wydáné.
- 11: ANno DOmini, 1573.

12: grafika

- 13: W Krákwie/ Lázarz
- 14: Andryłowic Drukował

strona: Av

1: grafika

strona: A2

1:

Wielmożne=

- 2: **mu Pánu/ pánu Miko**
- 3: **łáiwowi Firleiowi z Dąbrowi=**
- 4: **ce Káztellanowi Wiślickie=**
- 5: **mu. etc. Pánu mnie z dawná**
- 6: **wielce łáskáwému.**

7: **R**ozumiejąc to

- 8: Młóściwy
- 9: pánie Wiślic=
- 10: ki/ iż Spráwá

- 11: kážda która ie=
 12: dno ná pew=
 13: nych á niepochybnych przyczy=
 14: nách/ vgruntowána/ álbo théž
 15: iednoftáyną Experiencyą iest
 16: doświadczóná/ może fyé thák
 17: ná Piłmie podác/ iż łpofobem
 18: iákoby iákiéy Náuki/ ludzióm

A ij

byfyé

strona: A2v

- 1: byfyé przygodzić mogła: tedim
 2: též tho wzięł był przed się od
 3: kilku lat/ w zabáwie fwéy go=
 4: łpodárłkiéy/ ná kthóréy wielki
 5: czás wieku fwégo/ łłużąc nie=
 6: którym zacnym Pánóm/ á ná
 7: ten czás iuž od niemálégo czá=
 8: łu Iego Miłóści pánu Woie=
 9: wodžie Krakowłkiemu memu Mi=
 10: łóściwemu Pánu/ á Brátu w.
 11: m. łtrawiłem: žem to łobie dla
 12: pámiéci w iedné Książki łpi=
 13: łował/ cokolwiekem godnégo
 14: zá częłtém fwém przypátrowá
 15: niem obáczywał/ álbo zá vłtá=
 16: wiczną Experiencyą dochodził.
 17: A zwłafzczá w łprawie około
 18: Stávów/ wymiérzánia/ y ry=
 19: bienia ich/ y Prowádzenia do
 20: nich wody: która częśc Gółpo=

strona: A3

- 1: dárftwá miedzy wżyftkiemi
- 2: mém zdániém iest naofobliw=
- 3: fza nazmyflnieyfza y napozyte
- 4: cznieyfza. Bo y nie tylko láméy
- 5: pracéy pieczołowánia y dozoru
- 6: gofpodarzowég^o potrzebuie/ iá=
- 7: ko málo niekázde iné gofpodár
- 8: ftwo ná tém nawięcéy należy/
- 9: ále y dowćipu niemáłego/ y w
- 10: Miernickiéy náuce/ którą/ iá=
- 11: ko ia fłyfzę y ludzie vczeni/ Má
- 12: temátyką ią przezywáiac/ nie
- 13: lekce fobie kładą/ biegłóci iá=
- 14: kiéykolwiek do tego przyłożyc
- 15: muśifz. Ktemu/ iż częftokróć
- 16: mieyfca te które do kázdego in=
- 17: négo gofpodárftwá málo álbo
- 18: nicby fye przygodzić niemogły
- 19: do Stávów bywáią więc na
- 20: fpofobnieyfzéz/ w tém niemały

A iij

ku wie=

strona: A3v

- 1: ku wielóm innych tego gofpo=
- 2: dárftwá pożytek fye okázuie.
- 3: Té tedy moié Książki álbo rá
- 4: czéy Terminácye/ gdy v mnie
- 5: niektórzy przyiaciele moi wi=
- 6: dzieli/ wiedli j námawiáli mię

- 7: do tego ábych ié miedzy ludzie
 8: wydał/ z czego gdym fye ździé=
 9: rał/ wymawiając fye profoś=
 10: cią fwoią/ y tém/ że nie będąc
 11: w żadný náuce ćwiczóny/ nie
 12: ieftem do tego fpofobný/ ábym
 13: co tak godné^o ludzióm ku czy=
 14: tániu podać mógl/ tém mi do=
 15: kuczáli/ iż mi fye nie godzi te=
 16: go požytku zayźrzéc kthóryby
 17: niektórzy mniéy biegli gofpo=
 18: darze/ ztego pińania mego choć
 19: niewyftáwnégo wziąć mogli/
 20: á kthemu iż Prawdá tak ieft v

dobrych

strona: A4

- 1: dobrych ludzi choć nága zálécó
 2: na/ iż choć bez forbótów vnich
 3: nietrudno mieyfce fobie zied=
 4: na. Tu iuz nie mogąc tego dá
 5: léy zniknąć/ vmyfliłem dłužéy
 6: fye nie oćiągáiąc/ té Książki/
 7: ácz pod wagą miedzy ludzie
 8: podać/ nieták przeto/ áby snich
 9: wielé fye kto náuczyć mógl/ iá
 10: ko žycząc tego/ iżby kto vczén=
 11: fzy y vmieiętnieyfzy/ mém pro=
 12: ftém y grubém pińaniem obrá=
 13: žiwfzy fye/ tak to do fercá przy
 14: puścił/ iżby co w téy mátery=

15: éy/ y porządnieyŹégo y doŹkó=

16: náŹégo wydał/ w náŹym ię=

17: zyku/ máiąc zwłázczá Przy=

18: kład wtém niektórych zacnych

19: ludži/ którzy iáko ŹyŹę Lácín=

20: Źkim ięzykiem/ o téy máteryéy

dofyc

strona: A4v

1: dofyc Źéroce piŹáli. Nie Źyczác

2: tedy tém KŹiąŹkam áby thak

3: fámopás po Źwiećie tułác fye

4: miáły/ zdáło mi fye kómu ié zá=

5: léćić/ pod czyiém imieniem y o=

6: bróną beŹpieczniéyby ná Źw=

7: iát vkázác fye mogły. Y nie ná

8: laŹłem v Źiebie nikogóy god=

9: nieyŹégo nád w.m. mégo Mi=

10: Źóćiwégo páná kómu bych ié

11: offyárowác miał ták prze zac=

12: noć wielkiéy á ŹtároŹytnéy fá

13: miliéy w.m. pod którém obrónę

14: y ia fám y stą máłą pracą mo

15: ią beŹpiecznie fye vchylic mo=

16: gę/ iáko téŹ y prze tę łáŹkę kthó=

17: rąm záwŹe Miłóćiwą w.m.

18: przeciwo Źobie znał/ zá którą

19: ieltem pewien iż w.m. tę chuc

20: moię złáŹką przyiác beŹŹiefz ra

czył:

strona: B

- 1: czył: tudziéłz téz będąc tego ś=
- 2: wiadóm od w.m. gdi od śpraw
- 3: Rzeczypópoli: y innych waż=
- 4: nieyfzych śwych y Przyaciéł=
- 5: śkich zabaw wolny czas mié=
- 6: wałz wtém gośpodárłtwie iá=
- 7: ko ofobliwłzém nád inné obié=
- 8: ráć fye raczyłz: stąd to łobie o=
- 9: biecuię/ iż ten początek mój pi
- 10: śania w théy śprawie ięzykiem
- 11: Polłkim nie bédzie w.m. nie=
- 12: wdźięcznym. Pośyłam tedi w.
- 13: m. Książki té prośząc ábyś w.
- 14: m. óné y ze mną weśpółek
- 15: w łalkę śwą przyiąć
- 16: raczył.
- 17: W.M. zdawná powolny y práwie
- 18: dómowy łługá Olbrycht Stru
- 19: mieńłki z Myłłowic Vrzę=
- 20: dnik w Bálicách.:~

B

O Sprá=

strona: Bv

- 1: ~::~
- 2:

O Spráwie/

- 3: Sypániu/ Wymiérzá=
- 4: niu/ y Rybieniu Stávów
- 5: tákże o Ważeniu y prowadze=
- 6: niu Wody. etcœt.

- 7:

Napiérwéy o Wadze:

8: álbo o mierzeniu Stá=

9: wów.

10: **S**ą tedy Inŕtrumen=

11: tá álbo Naczynié ro

12: zmáité/ których mą=

13: drzy Miŕtrowie do

14: miáry vzywáią/ iáko

15: íye o tym wyŕŕyéy ná=

16: pi fáło. Ale Synwa=

17: gá miedzy wŕzyŕtkiemí naŕpráwie=

18: dliwíza/ kto nią spámiećią wáży.

19: ¶ Tá Synwagá tym obyćzáiem

ma być

strona: B2

o Wadze álbo mier: ftá.

1: ma być vrobióna. Z fuchéy Tár=

2: íice Iodłowéy/ ná dłuŕz Ośm łokćí

3: kupieckich: á ná ŕzérz ná pólczwier=

4: íi/ z drzewá Iodłowégo białégo y

5: lekkiégo. A ma być Stofyglem prá

6: wie w miárę vŕztólowána/ áby nie

7: była nikédy ná żadnym kóncu y po

8: kráioch koŕónoga: iáko mówiąc y o

9: pół włófa ná mieŕz: y potrzebá tego

10: áby iá Stolarz z dobrym baczenim

11: ŕtoŕował.

12: ¶ Krókiewká ma téz być ná nię v=

13: robióna/ ná kthórey ma być Bley=

- 14: czyk ołowiány ná ćienkim łznurku
15: álbo ná łtrunie zówiefzóny/ Ná ták
16: długim/ coby przełtał przez Synwa
17: gę. Krókiewká ma być ná dłuřz
18: łokieć/ y krótfza moře być/ ále nád
19: łokieć dłużej nic. A to téy Formy.

20: grafika

B ij

strona: B2v

o Wadze

- 1: Y ma być ná Synwadze przybita/
2: kiedy tego potrzebá. A do waře=
3: nia potrzebá trzech Ołób: dwu co=
4: by Synwagę dźierzeli ná Nożach
5: przy lafkách: które lafki máią być
6: chędogo wřtrugáné/ áby po nich nie
7: były guzy. A to dla tego/ áby rów=
8: no trzymáli Synwagę przy nich/
9: ná obu kóńcu przy nożách. A po=
10: trzebá tego pilnie temu łtrędz kto
11: Wági pilnuie/ áby óni dwa co Syn
12: wagę trzymáią nie opuścili wagi.
13: iáko iuź zátkanie kiedy rołkaře wař=
14: nik/ obaczywřzy że iuź w Rézie Be=
15: bleczyk. Bo iákoby namniéy który
16: co vpuścíl nożem trzymáiąc Syn=
17: wagę/ tedy iuź wagá dobra być nie
18: moře A wřzákóř potrzebá tego/ áby
19: wařnik Synwagę obracał/ káždy
20: raz inřzym kóńcem/ á to dla tego/ á=

- 21: by fye nádawáło drugim kóncem/
 22: co piérwłzym vpuści. Włzákże to
 23: napewniefá/ przeważywłzy/ wróc=
 24: że fye záś ná zad z fwoią wagą: ie=
 25: łli fye Wagá będzie tráfiála w té

kárby

strona: B3

álbo mierzániu ftáv.

- 1: kárby iákoś piérwéy ważył: tedy iuż
 2: dobra wagá. A iefli wyżéy álbo ni=
 3: zéy okázue/ tedy wagá omylna. A
 4: to w then obyczay/ że musieli owi
 5: dwa/ którzy Synwagę trzymáią v=
 6: puścić/ álbo wzgóřę podnieść/ ná
 7: nożu Synwagi: álbo téż Synwagá
 8: nie dobrze odwázóna/ którą tym o=
 9: byczáiem małz odwázyc. Dobrze ią
 10: vftóřowawłzy/ wbiy krókiewkę ná
 11: nię/ zawiéřłz Błeyczyk ná nię/ i=
 12: dźłř do Wody/ kędyby ćicho wodá
 13: łtála/ wbiyże w wodę dwa koły/ co=
 14: by nád wodą były ná wzwyż łokieć
 15: połóżył ná ónych koléch kóncmi
 16: Synwagę/ odmierzylzy łokciem
 17: od fáméy wody óny kóły. A kiedy
 18: iuż będą obá tówné/ tedy nářzmáro
 19: wác řznurek Kredą álbo Lubryką
 20: ten co ná krókiewce będzie zawié=
 21: řzóny/ y przez Synwagę/ kędy vde=
 22: rzy ón řznurek/ vczyni Ręzę/ vřnář

23: że będziefz miał [práwiedliwą wa=

24: gę/ kiedy teğ fam pilnować będziefz/

25: ábyć czego óni dwa nie vpuścili co

B iij

Syn=

strona: B3v

O wadze

1: Synwagę trzymáią. Kthemu/

2: Synwagá iest lepfza przed infzymi

3: wagámi/ iż iest [ztuká krótka/ iedno

4: ósm łokci/ y musífz snią być w koż=

5: dym Dole y ná Pagorku/ y zwiéfz

6: kędyć wagá idzie.

7: A kiedy będziefz miał począc Staw

8: wáżyć/ álbo wody wzięćie do Stá=

9: wu álbo théz ná Młyn/ kędyżkol=

10: wiek: Pátrzayże mieyfca dobrého/

11: skądbyś wodę chciał wziąć/ to iest

12: Brzegów v Rzéki dobrych/ wyfo=

13: kich/ y kędybyś téz nic Sąsiádowi

14: niezálał/ podnieśieniem wody/ álbo

15: vczynieniem lázu. Y weźmiefz wa=

16: gę równo z wodą/ odmierzywfy fo=

17: bie ná lafce dwa łokciá/ dla tego á=

18: byś fye nie [chylał/ każefz onym pó=

19: mocnikóm którzy będą Synwagę

20: trzymác zátknąć Nożem. Idzífz ná

21: dól po wodzie waząc/ obrácáiąc fye

22: z Synwagą y tám y lám/ póty pó=

23: kić ónych dwu łokciu sftáie/ którés

24: łobie ná początku odmierzyl. Strac

25: że iuż óny dwa łokciá/ którész był w=

ziął dla

strona: B4

ná sznurze Blázká

1: ziął dla fchylánia. A ná tym miy=

2: fcu kędy ié ftráciř/ nákarbuy łobie/

3: iákoć wyfoko řpadki wagá przynio=

4: řlá. Pořtępuyże iuż dáléy z wagą kę

5: dyć potrzeba/ A wracayřye częřto po

6: trořze ieflić ówi nie mylą co Syn=

7: wagę ná Nożách trzymáią.

8:

Druga Wagá ná řznu=

9: rze Blázká.

10: **T**En řznur ma być vro=

11: bióny ná dłuř łokci řzeřt=

12: nářcie/ á z mocnych nići

13: ćienkich kręcónych/ y bié=

14: lónych. A to dla thego/ áby wřzędę

15: był równy y mocny/ dla rořciągá=

16: nia. A ná mięřz ma być vrobióny iá=

17: ko bicz woźniczy. Tym řznurem

18: ważą przy łalkách thák iáko Syn=

19: wagą/ rořciągnąwřzy go dobrze á=

20: by řye nie vginał. Ná tym řznurze/

21: ma być Blázká ząwiefzóna práwie

22: w řřzodku řznurá/ ábo y ná kóńcu

23: może. A tá iefř formá iáko ma być

vrobióná:

strona: B4v

o Wadze

1: vrobióná: Ná trzy rogi/ á v dwu ro=

2: gu vřzká/ ná których táž Bláľzká v

3: řznurá ma być záviefzóná.

4:

Cérkiel	Bláľzká.
grafika	grafika

5: # Táž Bláľzká ma być odważóna

6: Cérklem z wielką pilnością/ áby w=

7: řzyřtki trzy rogi były w mierze. A to

8: tym obyczáiem: pořtáwiwřzy Cér=

9: kiel ná dole ná dľuřzym kóńcu Blá

10: řzki/ miérzže wżgóřę do obudwu v=

11: řzek áže řye zgodzą równo vřzká v

12: Bláľzki. Bo iákoby vřzká równé nie

13: były/ thedy by též Wagá tym řznu=

14: rem nie dobra byłá. A miedzy vřz=

15: kámi weřzodku/ ma być przebita

16: dźiurká dla záviefzenia Bleyczyká:

táke též

strona: C

ná řznurze Bláľzká

1: táke théž Cérklem rozmierzył řby

2: dźiurká práwie we řzodku byłá v=

3: czynióná/ ták žeby řye zgodzała ná

4: dole z drugą dźiurką práwie wmiá

5: řę. Abowiéem kiedy ná řznurku zá=

- 6: wieśiŕ Bleyczyk vwiązány v Blá=
 7: ŕzki/ tedy ŕznurek ma być w Rézie/ y
 8: ma zákrywác onę dźiurkę która bę=
 9: dzie w kóńcu Bláfzki. Abowiém z
 10: téy dźiurki wzięła fye miárá Cér=
 11: klem. Y kiedy obaczyŕ że ŕznurek ró=
 12: wno bije/ od dźiurki do dźiurki/ y zá=
 13: krywa Rézę/ o tym wiédz/ że iuż pe=
 14: wna wagá/ iuż możelz snią ná pe=
 15: wné kázác: iedno téz tego pilnuy/ á=
 16: być owi dwá co ŕznur trzymaia przy
 17: lafkach czego nie zmylili. Abowiém
 18: ná nich należy wielé y potrzebá te=
 19: go/ áby był dobrze ŕznur wyciągnió=
 20: ny/ tákże by fye nic nie vchylał.
 21: ¶ A kiedy iuż poczniesz wáżyć/ ták=
 22: że fye ŕprávuy/ iáko y z Synwagá.
 23: Idź ná dól z wagá/ á coć niŕkości
 24: przybędzie ták żebyś iuż nie mógl
 25: doŕiac z wagá/ miéy przy ŕobie ło=

C

kieć ná

strona: Cv

o wadze

- 1: kieć ná czterci rozmierzóny/ Sklá
 2: dayze ŕobie po łokciu álbo po pół=
 3: łokciu/ ták żebyś fye nie ŕchylał wa=
 4: żac álbo téz nie wŕpinał. A co zło=
 5: żyŕz łokci od wagi/ álbo przyczyniŕz/
 6: pámiętay tho pilno/ álbo ŕobie piŕz
 7: w kámienné ksiáżki/ álbo kárbuy.

- 8: Bo iákoby czego przebaczył ná skłá=
9: dániu álbo ná przyłożeniu/ tedy iuż
10: wżyftko pomyliłz/ y lepiéy ábyś fye
11: z nowu wrócił z wagą.
12: Wżákóz miéy to ná dobréy pámię=
13: cí/ kiedy będziesz Staw álbo cokol=
14: wiek inżégo ważył: czyn ná podob=
15: nych mieyfcách znáki/ y łokcie po=
16: kárbuy álbo popiřz/ iákoć wielé ło=
17: kći wagá vkażálá/ iż kiedyć fyę kę=
18: dy co zmyli álbo przebaczy/ tedyć fye
19: będzie nie dáleko wrócić do ónego
20: znáku z wagą.
21: A wżákóz to ieft napewnieyfza/ nie
22: żáluy czálu/ á fam téż nie bądz wtéy
23: mierze leniwy. Wracay fye z wagą
24: probuiąc wagi/ á będzielić wagá
25: tráfiálá wóny znáki/ coś piérwéy

ważył/

strona: C2

ná řznurze Blářzká.

- 1: ważył/ tedy dobrze. A iefli niżéy ál=
2: bo wyżéy vkażuie/ tedy Blářzká źle
3: odcérklowána/ abo ówi co řznur trzi
4: maią/ co vchylili/ alboś téż fam co
5: ná řkładaniu przebaczył/ alboś nie
6: dowaczył. bo thego potrzebá pilno=
7: wác/ abyś wagi nie řkładał aż bę=
8: dzie řznurek ná którym Bleyczyk bę=
9: dzie zawiészóny/ práwie był w Ré=

- 10: źie/ y dziurkę na końcu Bláfzki zá=
 11: krywał. A iefliby wiátr był/ tedy
 12: day pokóy wadze/ ábowiem niepo=
 13: łtawifz dobrze wagi przed nim.
 14:

Wodna wagá.

- 15: **T**Eż niéktórzy proftacy wa
 16: żą Wodę/ tym obyczáiem
 17: Zalepi ná kóncoch góntá
 18: albo wściánká wołkiem/
 19: y náléwa wónę fugę gón
 20: tową wody: á kiedy mu iuż wodá w
 21: ónym gónćie równo łtánie/ tedy po
 22: wiáda że iuż dobrze. A tego nie ba
 23: czy iefli gónt profty álbo iefli go ró

C ij

wno v=

strona: C2v

o Wadze

- 1: wno vłtrugano. .: .:
 2: # Ale iefli Wodę chcefz wáżyć/ te=
 3: dy łobie day Stolarzowi vczynic Li
 4: nijá na dłuż łokći ósm/ podobną
 5: Synwadze/ także iá dobrze vftofo=
 6: wác łtofygłem/ y vczynić wniéy żło=
 7: bek głęboki ná dwa palca/ ieno w
 8: kónćach zołtawić progi dla tego á=
 9: by łye wodá nie wyléwála. A kiedy
 10: będźiefz chciał ná Linijéy probowác
 11: wagi/ tedy łye sniá łprawuy iáko y

- 12: z Synwagą. Naléway wody/ pa=
 13: trzayże iefli po ónéy Linijej wodá
 14: równo ftoi/ vřzyřzli/ iefli nie rów=
 15: no/ káž podnořić kónca áže wodá
 16: řtanie w miarę.
 17: Albo chcefzli též miéc wodną wagę
 18: řelázná ná řzrobách/ którą bęđriefz
 19: mógl řam ważyć/ przez pómocnika
 20: Bęđriefz mógl pátrzyć przez nię do
 21: Papieru ná přędkie odważenié.
 22: Day řobie mądrému Szłofářzowi
 23: vczynić z řeláznéy Bláchy/ iákoby
 24: řłobek ná Cztery łokcie wzdłuż/ á w
 25: kóncach niechay bęđą progi/ albo

řczytki

strona: C3

řeláznéy.

- 1: řczytki troché wywyřřóné nád ón
 2: Inřtrumet/ á to dla teğ aby mógl
 3: dobrze vczynić wobu kóncach dźiur
 4: ki ku přeyřřéniu. A ten Inřtru=
 5: ment ma być tey formy. Ten Złó=
 6: bek ma być głęboki y řzóroki ná
 7: dwa pálcá málo więcej.
 8:

Dźiurki którými

9: patrzyć do Pá=

10: piéru.

Šzróbczyki któ=

11: rymi podnořić

12: y vpufzczáć.

grafika

Ten Kościenek ma być w ziemi

C iij

strona: C3v

o wadze

- 1: **K**iedy go będzie robił Szlo=
 2: farz/ niechay vpiłue kraie
 3: ná wierzchu równo/ w obu
 4: koncu dziurki zeby poczynił/ rów=
 5: no z Wodą.
 6: ¶ Kiedy będziez chciał wazyć tym
 7: Instrumentem/ także go przypraw
 8: ku ważeniu/ iáko tu ftoi. Ma być
 9: kól vczyniön ná wzwyż łokci dwa/
 10: dobrze okowány/ który ma być wty=
 11: kan w ziemię/ ná ónym kole ten żło=
 12: bek ná łzróbie/ á to dla tego áby go
 13: mógł ná káżdą łtrónę obrócić.
 14: Maią théz być pobok dwie łzróbie/
 15: którymi Instrument podnośić/ któ=
 16: régoby kónca potrzebá byłą. A
 17: chcefzli obáczyc iefli wagá fprawie=
 18: dliwa/ Léy wodę w ón żłobek/ pod=
 19: noże łzróbámi ze wodá w obu kón=
 20: cu równo łtanie/ y obiemá dziurko=
 21: má wodá póciecze. Kiedy iuż ták
 22: w nim vftánowifz Wodę/ o thym
 23: wiedz/ że to wagá prawdziwa. A

24: ieſliby był kthóry kray nie równy v

25: tego żłobku/ tedy to może Szłofarz

ſpiło=

strona: C4

żelázquez.

1: ſpiłowác/ według poſtánowienia

2: Wody.

3: ¶ Tym Instrumentem/ możefz wá=

4: żyć fámę wodę/ iedno to wagá bar=

5: ro léniwa. Ale zówždy lepiéy/ kiedy

6: nim mierzyć bédziefz/ thedy w nim

7: dobrze wodę poſtánowić/ áżeby krá

8: ie wodá dobrze oblaá/ á ná obu kón

9: cu żeby dziurkámí ciékłá.

10: ¶ Roſkázze thedy komu iſć w ónę

11: ſtrónę kędy potrzebuiefz wagi/ nie=

12: chay wetknie lafkę ná kóncu roſzczé=

13: piwłzy y pápiér wetknąć w nię/ ál=

14: bo co znácznégo/ niechay ſtanie s=

15: nim o pódal w Stáiániu álbo we

16: dwoygu. A ón co przy wodzie ſtoi

17: ma pilno pátrzyć przez ón Inſtru=

18: menth/ po wodzie skónćá ónymi

19: dziurkámí do ónego znáku: á ma

20: wołác/ podnieſ wyžéy álbo nižéy/ á=

21: że ón Cél práwie dobrze vřzy. A

22: kiedy ſye mu iuž dobrze przypátrzy/

23: ma wołác ſtów a dziérz ták. Támże

24: idź do ónego znáku/ odmierz od žié=

25: mie wieléc łokci vkaže wagá.

strona: C4v

o wadze

- 1: Napiérwéy thedy potrzebá łtráćić
- 2: tę miárę ná którém Instrument ftoi
- 3: wyfoko/ tám ná ónym mieyfcu ską=
- 4: deś wził wágę á to co będzie miá=
- 5: ry wyżéy/ to nápiłz ábo połtaw ná
- 6: tym mieyfcu znák ták wyfoki iákoć
- 7: miárá vkázálá: á od téy miáry po=
- 8: łtępuy z wágą daléy kędyć będzie
- 9: potrzebá.
- 10: ¶ Aczkolwiek téz łá infzé Inftru=
- 11: mentá do Wagi/ iáko Krokwicą/
- 12: łznurem/ Wirguły/ Spekuły. etcet.
- 13: álbo y infzé którých Pufzkarze vzy=
- 14: wáią/ po którých nam nic/ możemy
- 15: łye do odważenia Wody y Ziemie
- 16: przez nich obyć. Ia nie náyduię le=
- 17: pńzého odważenia źiémie y wody ie=
- 18: dno tymi Instrumenty/ kthórém
- 19: piérwéy náznáczył.
- 20: A włzakóz miedzy włzyłtkimi miá=
- 21: rámi/ to napewnieyła/ Wodá: zw=
- 22: łáłzczá w Polu á w Leśie/ z Syn=
- 23: wágą á Bláłzką ná łznurze. Abo=
- 24: wiem w Leśie im nakrółzym In=
- 25: łtrumentem wáżyłz/ tym nalepiéy.

o wywodzeniu wody.

1: A to dla tego/ że w Leśie nie przezy=

2: źrzyfto/ á rozumem fye nie fpráwifz

3: muśifz w káždy kąt íść z wagą.

4:

Náuká krótká o Wywo

5: dzeniu Wody.

6: **K**iedi chcefz wodę wywieść

7: z Rzéki Rowem ná ftaw/

8: álbo téz y ná Młyn: Weź

9: mi wagę w Rzéce od íá=

10: méy wody/ Zmierzyfz Brzég íáko íeft

11: wyfoki nád wodą: íeftliby nie był wy

12: zéy łokciá/ Tedy może wodę wziąć

13: z ónéy Rzéki przez íázu Rowem/

14: podiáwfyz wodę łokciem: to íeft/ mu

15: sí być przekopá wybrana ná głąb

16: łokci dwa. Szérokóść Przekopy

17: ták czyn íáko wielé wody potrzebu=

18: íeft. Íeftli ná Młyn Korzeczny ná íe

19: dno koło/ tedy dofyć Dwá łokciá.

20: Íeftli ná dwie kole/ tedy trzy. A íe=

21: íli ná trzy/ álbo ná cztériy/ tedy wię=

22: céy/ á zwłáfzczá ná Wálniki.

D

Íeftliby

strona: Dv

O wywodzeniu

1: ¶ Íeftliby téz v onéy Rzéki były brze

2: gi wyfokié/ tedy muśifz wodę íá=

- 3: zem podnieść/ á wedle podniesienia
- 4: wody/ maż wagę wziąć/ idźisz z wa
- 5: gą do Góry: á kiedy fye iuż do Gó=
- 6: ry przyważył: idźże podle Góry z wa
- 7: gą thák dáleko/ áżeć wagá spadku
- 8: vkaże łokci cztery/ tám możesz zbu=
- 9: dować Młyn/ v którego mogą być
- 10: koła korzeczniki/ ná pięć ftóp.
- 11: ¶ A iesliby téż nie wyniółł fkok wo
- 12: dy tak wyfoko/ á łąsieckie by było
- 13: blińko: tedy może Przekopa Młyn
- 14: podebrać wedle potrzeby/ á tho dla
- 15: teğ żeby wodá miała lepszy odchód
- 16: od Młyná. To fye téż rozumié y o
- 17: Młynie v którego zbuduiesz wálné
- 18: koło.
- 19: ¶ A iesliby téż chciał wodę wywieść
- 20: ná Staw z Rzeki/ á ftaw by chciał
- 21: mieć z Pobocznicą zawárty/ Tedy
- 22: tym sposóbem weźmiesz wodę iá=
- 23: kóm iuż piłá o Młyniech. A ie=
- 24: śliby théż co wątpił o fwéy wadze/
- 25: żećby thá wodá nie łzłá kędyby ty

chciał/ te=

strona: D2

wody.

- 1: chciał/ thedy vczyniwłzy Przekopy
- 2: łztukę álbo kilká/ puśćże wodę z Rzé
- 3: ki wnię/ róbże Przekopę do kąd ch=
- 4: celz/ á wodę po łobie pułzczay/ á tak

- 5: fye nie omyliłz. Iedno tego pilnuy
- 6: ábyć wodá ftála w Przekopie/ ró=
- 7: wno z ónym mieyfcem kędyś ią pu=
- 8: ścił. Abowiem iefliby ná ónym mie
- 9: ścu/ kędyś wodę puścił wodá odpá=
- 10: dłá/ żeby Brzég ofechł/ thedy o tym
- 11: więdz że iuż Przekopę vniżałz/ wízá=
- 12: kóz może być nieco niżéy ále bárzo
- 13: máło. A kędyć łokieć łpadku
- 14: vkaże od ónego mieyfcá kędyś wa=
- 15: gę wziął/ możelz beśpiecznie począc
- 16: Staw budowác. To iest/ iefliżec téż
- 17: vkaże potym wodá wagą ná czele/
- 18: kędy byś miał wolą Groblą czelną
- 19: poftáwić przy namniéy trzy łokcie/
- 20: á mniéy nic. Ale práwa miárá
- 21: miéc wodę w Stáwie Cztérzy álbo
- 22: pięć łokci. Abowiem w takim ftá=
- 23: wie lepiéy Rybá roście/ y ftaw fye
- 24: nie rad chwaści/ y záplugáwi. Ale
- 25: kiedy ftaw miálki/ bárzo prędko zá=

D ij

roście/

strona: D2v

o Budowaniu

- 1: roście/ ślazem/ trzcina/ y trawą. etc.
- 2: y Ryby w nim bárzo giną/ Ptacy
- 3: wyiedzą álbo chłopci wylápáią. A
- 4: tak cztéry łokcie pięć łokci wody w
- 5: ftáwie/ tho iest napożytecznieyłzy
- 6: ftaw/ á zwłázczá kędy mogą być

- 7: Itawy wielkie/ ábowiem w takim
 8: Itawie Rybá dobrze roście y nieták
 9: prędko zginie iáko w miálkim.
 10:

O Budowánium Gro=

11: bléy.

- 12: **K**iedy iuz obaczyłz do oneğ
 13: Itawu dobre wzięćie wodí
 14: któri małzwołábudouác/
 15: tedi Staw możelz záczać.
 16: A to tym łpołobem: Rozmierz łobie
 17: ónę Groblá tego Itawu ná łztuki/ á
 18: łztuká niešie czτέρzy łalki/ á łalká o=
 19: śm łokći/ tho vczyni w łztukę łokći
 20: Trzydzieści y dwá. A mierząc y wa
 21: ząc/ ón Staw/ piłz łobie wielé łztuk
 22: dwu łoktowéy będzie Grobléy: tak=

że trzech

strona: D3

Grobléy.

- 1: że trzech łoktowey/ czτέρech łokto=
 2: wéy y pięćiłoktowéy. etcet. A w
 3: tych włzyłtkich łztukach mierząc/
 4: Itawiay włzędy łalki tak wyłokie iá
 5: ko iuz Grobla ma być wyłoka. A=
 6: bowiem według tego nádknienia
 7: iuz będziesz wiedział iáko będziesz
 8: miał Groblá łypác wyłoko/ y z ro
 9: botniki zmáwiác.

- 10: # Kiedy poczniesz Groblą fypać
- 11: Dwułoktową/ á tam w tym miey=
- 12: fcu przychodzi wodá wielka: thedy
- 13: ma być v téy Grobléy zakład łokci
- 14: siedm. Zawierká ná wiérzchu łokci
- 15: trzy. A Surem zginie łokci 4.
- 16: ¶ Wyfokość trzyłoktowéy Grobléy
- 17: potrzebuie zakładu łokci 10. Abo=
- 18: wiem Surem zginie łokci 6. á za=
- 19: wiérki zoftanie łokci cztery.
- 20: # Wyfokość Grobléy Czteryłokto
- 21: wéy/ potrzebuie zakładu łokci trzy=
- 22: naście. Surem zginie łokci ośm. á
- 23: zawierki zoftanie łokci pięć.

D iij

Wy=

strona: D3v

o Budowaniu

- 1: # Wyfokość Grobléy Piąci łokto
- 2: wéy. Zakładu potrzebuie łokci 16.
- 3: Surem zginie łokci 10. á zawierki
- 4: zoftanie łokci fześć.
- 5: ¶ Kiedybyś chciał mieć Groblą ná
- 6: wzwyfz łokci siedm: muśifz wymie=
- 7: rzyć Zakład łokci Dwadzieścia y
- 8: dwa: zginieć Surem łokci Czterna=
- 9: ście/ á zawierki zoftanie łokci ośm.
- 10: ¶ Wyfokość Grobléy łokci Ośm:
- 11: potrzebuie zakładu łokci Dwadzie=
- 12: ściá y cztery: zginieć Surem łokci
- 13: fzeftnaście/ á ná zawierkę zoftanie łokci

- 14: kći ośm.
 15: ¶ Wyłokość Grobléy ku Dżewią=
 16: ciąm łokći/ potrzebuie zakładu ło=
 17: kći 26. zginie Surem łokći 18. á ná
 18: zawiérkę zoftanie łokći ośm.
 19: ¶ Tu iuż zoftawmy zawiérkę w ie=
 20: dnéy mierze/ ábowiém v Stáwu do
 21: którego nie przychodzi wodá zbyt=
 22: nia/ tedy ták dofyć.

Kiedy

strona: D4

Grobléy.

- 1: ¶ Kiedy by téż chciał mieć Groblą
 2: ná wzwyfz łokći 10. potrzebuie za=
 3: kładu łokći Dwádźieściá y ośm.
 4: zginie Surem łokći dwádźieściá.
 5: á zawiérki zoftanie łokći ośm.
 6: A będziefzli potrzebował Grobléy
 7: wyżłzény/ tedy wřzędy kładź zakład
 8: ná ieden łokieć który idzie wzgóřę/
 9: dwa łokćią náSur/ iákóm tu piął.
 10: A kiedy przyydzie ná czoło: tedy ma
 11: być zawiérká pod iedną miarą/ iá=
 12: ko będziefz chciał/ bo iuż łatwie bę=
 13: dzie. A zwłafzczá kiedy będziefz wie=
 14: dział wielé fztuk Grobléy wřzyft=
 15: kiéy: to ieft/ iáko wielé Trzechłokto=
 16: wéy y Piąćiloktowéy. etc. aż dokón=
 17: cá. Tedy możelz y wyrozumiéc/ wie=
 18: lé by cię kofztowác miáła.

- 19: Acz teraz w ty Látá drogié/ trud=
20: no kto ma vmiárkować kofzt/ álbo
21: nakład iáki/ ponieważ též ná robo=
22: tniki drogo/ á zwłafzczá ná ty któ=
23: rzy o fwéy ftráwie roboty náymuią.
24: Wfzákóz vczynię w téy mierze frzo=
25: dek/ iákoby wón rok kiedyby żyto by

łó po

strona: D4v

o Budowaniu

- 1: łó po półgrzywniu Czwiértnia. Bo
2: to łacno temu/ kómuby fye robotá
3: tráfiáá náymować Staw robić w
4: ten drogi Rok/ ma być baczenie ná
5: Rzemieflniká. A ták kiedy fye przy=
6: da robić robotę Dwu łoktową/ ná
7: wzwyż/ Zakład y Zawiórkę/ iákóm
8: piłał. á ktemu że ma ziemię w fułzy
9: bliłko/ którą może y od ręki miótác:
10: tedy nie obrázi robotniká y Gofpo=
11: darz może ná tym przeltać/ że mu
12: da od łztuki grofzy Cztérdzieści. A
13: możefzli go co vciągnác álbo ón cie
14: bie/ niechayby nie wielé było.
15: Kiedyć fye tráfi robić Groblą ná
16: wzwyż Trzy łokcie: zawiórkę y za=
17: kład iuż małz náznáczony. A iefli=
18: by též była ziemiá wolna do robo=
19: boty: tedy fye możefz pokušić vczy=
20: nić targ z robotnikiem Sztukę po

21: złotych Cztérzy.

22: ¶ Grobla kthóraby miála być ná

23: wzwyż łokci Cztérzy: Zakład y za=

24: wierká/ iuż iest náznáczóny. Od tá=

kiéy roboty

strona: E

Grobléy.

1: kiéy roboty możelz dáć robotniko=

2: wi po 6 złotych.

3: ¶ Od Piáci łoktowéy roboty/ á z=

4: włáfczá kiedy będzielz chćiał mieć

5: Groblą ná 6 łokci wzwyż: tedy wię

6: céy nie daway od łztuki/ ieno po 8.z.

7: ¶ Od Grobléy ná wyfokość łokci

8: łżeć: á byłáliby ná ónę Groblą źie=

9: miá wolna/ możelz beśpiecznie dáć

10: od łztuki po 12 złotych.

11: A iellibyś téż rzékł/ Czemu teraz ty

12: łztuki idą w wielkié pieniądze? Te=

13: dy ták wiédz/ że ták być muśi. Abo=

14: wiem iuż Grobla mięźłza y wyżłza:

15: dáleko łye z ziemią odbierze od Gro

16: bléy/ rółztowánié mu Wyfokié przyy

17: dzie budowác/ Groblą ofádziájąc z=

18: mieszka: owa ná máléy roboćie wy=

19: wiezie troie taki y czwory/ niżli ná

20: wielkéy iedny taki. y dla tego mu=

21: śi być bączność ná to/ kiedyby było

22: w mokrádli/ tedy robotnikowi po=

23: práwić muśi.

E

Kiedy

strona: Ev

o Budowaniu

- 1: ¶ Kiedy byś theż miał budować
- 2: Staw/ á v thego łtáwu miał byś
- 3: groblą odważóną ná wzwyż łokci
- 4: siedm/ możelz od tákiéy łztuki śmie
- 5: le dác po 16. złot.
- 6: ¶ Od Grobléy któraby miála wy=
- 7: łokości łokci ósm/ á tá Grobla miá
- 8: łaby mieśce fuché y nie w Leśiéch
- 9: wielkich/ łpráwiwłzy łye Zakładem
- 10: y Zawiórką wyżéy nápińánym/ mo
- 11: żelz dác robotnikowi od łztuki po
- 12: 18. złotych.
- 13: ¶ Od Grobléy kthóraby ná wyfo=
- 14: kość miála łokci dziewięć: od tákiéy
- 15: roboty od łztuki robotnikowi musi
- 16: dác po 21. złot.
- 17: ¶ Kiedybyś téż miał budować Gro
- 18: blą albo Wał iaki/ ná wzwyż łok=
- 19: ci 10. Tám od tákiéy łztuki musilz
- 20: dác robotnikowi po 24. złot. By=
- 21: waią Groble/ wyżlze niż dzieśięć ło=
- 22: kci Y kiedyby miał budować Gro=

blą/

strona: E2

Grobléy.

- 1: blą/ ku iedennaścią łokci/ álbo ku
- 2: dwunaści/ y wyżéy. Tedy łye iuz

- 3: możesz sprawić tą nauką wyżey ná
 4: piśaną. A bowiem im robotá álbo
 5: Grobla wyższa/ thedy téz musí być
 6: y mięsza/ ziemiá fye robotnikóm
 7: dáleko oddali. A tak musí być ná
 8: to baczenie. bo im więsza Robotá/
 9: musí ią téz drożey płácić. Y by=
 10: wa tego dofyc/ że ná wielkiéy mo=
 11: krádli Stawy buduią/ kędy o zie=
 12: mię ku braniu ná Groblą trudno/ że
 13: nie może ziemie wziąć ieno iednym
 14: sztychem: álbo będzie ziemiá zá iá=
 15: kim Ieziozem álbo zá Rzeką/ álbo
 16: fye téz trafi iaki kámiéniec/ álbo lás
 17: gęty/ że robotnicy nie mogą wziąć
 18: ziemie wolno: ná to wzyftko musí
 19: być baczenie/ á zwłazczá w ty dro=
 20: gié látá/ kiedy chłop nie może záro=
 21: bić y ná strawę. Ráchowáli tho
 22: więc łobie dobrzy Robotnicy w óny
 23: látá kiedy było tanie: Iefli zárobił
 24: ieden zá Tydzień grofzy Trzydzie=
 25: ści: tedy iuz to nazywáli nie złą ro=

E ij

botą.

strona: E2v

o Budowaniu

- 1: botą. A bowiem óną trzydzieścią
 2: grofzy wystrawował fye dobrze zá
 3: tydzień/ y ná bóty mu álbo ná cza=
 4: pkę kielá grofzy zoftáło. Ale po ty

- 5: latá drogié/ trudno fye ma chłop
6: wyfráwować ná tywdzién trzydzie=
7: ściá grofzy: y dla tego musí być ba=
8: czenié.
9: ¶ To théz miéy ná baczeniu do=
10: brym/ kiedy bédziefz czynił znowę z
11: Stawármzi Staw budowác/ tedy
12: napiérwéy miánuy Zamek álbo iá=
13: ko óni zowá Grundfeft. kthóry ma
14: być piérwéy vczyniôn/ niż poczná
15: fuc Groblá/ áby był przebran we=
16: dle potrzeby. Ale kędy w fuchéy źie=
17: mi/ tedy ma być głębiéy wybran.
18: Abowiém tám kędy fucho/ bárziéy
19: robáctwo źiemię zwiérći: ále kędy
20: mokro/ tedy nie thák. A gdzie ná
21: wielkim Bágnie/ álbo kędyby było
22: Ieźioro iákié/ álbo wodá ftoi/ Tedy
23: téż Grundfeftu nie potrzebá. Ieno
24: tego potrzebá ftrédz/ żebyś tám iá=
25: kiéy kłody nie dał przyfuc/ álbo iá=

kich drew/

strona: E3

Grobléy.

- 1: kich drew/ thego pilno potrzebá pá=
2: trzyć. A naydziefzli co/ tedy wyráb
3: á wyrzuc precz. Abowiémfye póspo
4: lićie ná tym Stawów bárzo wielé
5: porwie/ álbo Póniki wielkie bywá=
6: iá. .: .:

- 7: ¶ Kędy Grobla máła/ thedy téz
- 8: mnieyfzy Grundfeft Wízkóz po=
- 9: ípolície Grundfeft maľz dáć czynić
- 10: Írzodkiem Grobléy. A kiedy
- 11: pod máłą groblą/ dofyć go wzgląb
- 12: dwa łokćia/ a ná łzerz trzy łokcie.
- 13: Ale kiedy Grobla wielka/ thedy téz
- 14: ma być Grundfeft więtfzy: to ieft w
- 15: zgłąb łokći trzy/ á ná łzerz łokći czté
- 16: rzy. Ieno tego przeľtrégay/ áby w
- 17: tym Grundfeście/ Pniaki były wy
- 18: kopáné/ y drzewá iákiego áby nie
- 19: przyfypano.
- 20: Y ták z Robotniki czyní zmwę/ á=
- 21: być piérwéy vkazał Grundfeft/ ni=
- 22: źli pocznie łuc Groblą álbo robić/
- 23: abowiém ná tym síłá náleży.
- 24: W Piafkowatéy źiemi/ thedy tákie
- 25: Grundfefty mogą niebyć: ábowiém

E iij

nie ták

strona: E3v

o Budowaniu

- 1: nie ták wielé robáctwo w piaľku po
- 2: czyni dźiur/ iáko w glinie. Oprócz
- 3: żebyś ón Grundfeft chciał zaľuc źie=
- 4: mią iľłowátą/ tedy by musiał być
- 5: gľęboko: y kiedy ták vczyniľz/ moźeľz
- 6: fy nie bac pod Groblą Póniku źa=
- 7: dnégo.
- 8: ¶ To téz miéy ná dobréy bączności

- 9: kiedy będzieś miał Groblą zmá=
10: wiąc z robotniki/ álbo iákózkolwiek
11: byś robić chćiał/ Kárámi álbo Lu=
12: dźmi: pámiętay ábyś zoftáwił przed
13: Groblą Próg/ álbo Bórtę/ ná łokci
14: czwórzy álbo y ná łżeć. A to dla te=
15: go Tárás robiąc ábyś miał prze=
16: łtrzeństwo: álbo téz czáfu łowienia
17: Stáwu/ miał przełtrzeństwo ná
18: tych bórtách dla chodzenia y łucho.
19: ¶ Tego téz potrzebá przełtrżégác/
20: kiedy będą brali ziemię w Stáwie
21: ná Groblą/ pilnuy/ áby nie brano
22: ziemię głęboko/ á tho dla tego áby
23: niepodebrano Grundfełtów. Dru=
24: ga/ biorąc ziemię áby nie poczynili

dołów/ á

strona: E4

Grobléy

- 1: dołów/ á zwłafzczá tám kędy łowi=
2: łko ma być. Abowiém przed tymi
3: doły nigdy by dobrze łtáwu złowić
4: nie mógl. Bo robotnicy nic niedbá
5: iá kiedy ich zwłafzczá nikt nie pil=
6: nuie. Iáko mu fye ziemiá wolna
7: miękka tráfi/ á zwłafzczá kiedy robi
8: w Lešie/ będzie brał ziemię tak głę=
9: boko/ póki iedno może z dołu wyléść:
10: y poczynią w Stáwiéch tákie doły/
11: że czáfu łpuftu w óny doły Ryby fye

- 12: pokryią/ á ty nie będziesz wiedział.
- 13: Y iefli ná zimę będziesz chciał mieć
- 14: łtaw pułty/ tedy óny Ryby w doléch
- 15: pozdycháią. A iáko óno mówią/ Do
- 16: piéro po łzkodzie Polak mądr: do=
- 17: piéro óny doły będzie wyléwał/ ábo
- 18: ié musi záfypowác. Pátrzze ieno
- 19: iáka tu praca/ kiedy ktho co robi á
- 20: nie doźrzy łtatecznie.
- 21: Aczci łye téz czáfem zda że równo ro
- 22: bią/ álbo ziemię biorą: ále łye ty nie
- 23: lén chodząc po roboćie kędy vřrzyłz
- 24: wodę álbo kupę chróftu/ mácaj la=
- 25: łką dołów. Bo óni vczyniwłzy dól/

y ná pu

strona: E4v

o Budowaniu

- 1: y ná puści weń wody/ á ty profta=
- 2: ku będziesz mniémał/ áby tu równo
- 3: było/ y nieobaczyłz tego/ áże ná łpu=
- 4: ście kiedy będą ryby wróny albo pși
- 5: zmykáli. Ale chcełzi mieć w łtá=
- 6: wie dobre łowiłko/ nie day w Stá=
- 7: wie brác ziemię głębiéy iedno ná pól
- 8: łokciá/ á náwięcéy ná łokieć: á pil=
- 9: nuy tego áby włzyłcy równo w łtá=
- 10: wie ziemię bráli. Tamże zaráz zie
- 11: mię biorąc/ łowiłko wychędożyć/
- 12: ták żeby czáfu łowienia łtáwu/ włó=
- 13: kiem mógl wolno ciągnąc.

- 14: A bowiém ieft thákich wielé kiedy
 15: łtaw buduią/ tedy o łowiłko nic nie
 16: dbáią/ álbo nie pómnią/ áże ná ón
 17: czás kiedy łtaw łpuści/ bédzie ch=
 18: ćiał Ryby łowić/ áno niemálfz iáko:
 19: w łowiłku iefzcze łochy łtoią/ co ło=
 20: bie Stawárze Rólfztowánié czyni=
 21: li: karczów téż nie wykopano/ kłó=
 22: džia pełno/ drew/ chróftów pełno: o=
 23: wa niemálfz kędy ręki wetknać: więc
 24: łye bédzie gniewał/ chłopy bił/ Vrzę
 25: dnikowi bédzie groził/ iákoby óni

byli nawię=

strona: F

Grobléy.

- 1: byli nawięcey winni: á łam łye nie
 2: baczy co wšzyłtkiégo zaniedbał/ ál=
 3: bo téż nie rozumiał. A tak kiedy
 4: Staw buduielz/ wšzyłtkich rzeczy
 5: tych pilnuy iakómći tu náznaczył:
 6: á iednymi to pieniádzmi zrobilz kie=
 7: dy bédzielz pilnował. A bowiém to
 8: ieft wielka praca/ kiedy Staw ło=
 9: wić/ dopiéro łowiłko chędożyć.
 10: ¶ Iefłizeby łye Robotnikóm w łtá
 11: wie ziemiá oddaliá/ á pod Groblą
 12: byłáby ziemiá wolna/ Tedy y tám
 13: może ziemię brác: ále zołtáwić Próg
 14: álbo Bórty/ od Grobley ná dwána=
 15: ście álbo ná zfełtnáście łokci: á pil=

16: nować tego/ áby nie bráli robotnicy

17: źemie głębiéy niżli grundfełty pod

18: Gtoblą/ ábowiém były by w Stá=

19: wie wielkié Póniki.

20:

Czego ma pilnować

21: Groblą fypiąc.

F

Kiedy

strona: Fv

o Budowaniu

1: **N**Apiérwéy kiedy iuż ftáwarz

2: vczyni Grundfełt/ niechay=

3: że go záwieźie dobrą źiemią

4: nie bagniftą: á co by théž w niéy

5: drew nie było. A kiedy go iuż záfy=

6: pie/ niechayže toczy takiámi hałdę

7: łpodnią nic wyżłzą ieno ná łokćiu:

8: á niechay po niéy stakámi ieździ/ á

9: to dla tego áby fye źiemią zlégála:

10: y po tym kiedy będzie wyżéy/ nie=

11: chay nie czyni żadnéy hałdy wyżéy

12: ieno ná łokieć/ á nawięcéy półtorá:

13: á niechay po káždéy ieździ. Oprócz

14: ołtátnią hałdę/ tę mu będzie wolno

15: wyftáwić przez kółko.

16: A kiedy iuż pozenie robotę kuGórze

17: to iełtGroblą/ pilnuyže łpełniáli za=

18: kład/ dobrzeli Surem idźie: wyni=

19: dzieli mu též zawierká wedle miá=

- 20: ry. Y potrzebá mu to częłto przemie
 21: rzác/ przed tymi niżli wyftáwi: nie
 22: w ten czás kiedy iuż roboty dokón=
 23: czy. Bo iuż po tym trudno Robot=
 24: niká ná to małz wyciągnąc/ żebyć
 25: miał popráwować wyftáwiónéy ro

boty.

strona: F2

Grobléy.

- 1: boty Rychléy vćiecie/ y pieniędzy
 2: drugi odbieży/ á popráwować nie
 3: będzie. A ták lepiéy go doórzéc/ pó=
 4: ko robi/ niżli go małz wyćiegác ná
 5: poprawkę/ kiedy iuż robotę wyftá=
 6: wi.
 7: ¶ Pilnuy théz tego ábyć v Groblą
 8: nie kładli karczów/ kłódzia/ drew/
 9: álbo iákich chróftów/ albo drządźdu
 10: iákiego połamánégo: ábowiém te=
 11: go dofyc bywa ná zwiéraniu Gro=
 12: bléy/ kładą łotrowie kłódzie/ drwá/
 13: etcet. iákóm iuż o tym piśał. A kie=
 14: dy tego nákládą/ bárzo rad łye ná
 15: tym mieyfcu Stam przerwie: á z=
 16: włászczá tám tho rádźi czynią kędy
 17: robothę máią zmówióńą ná łztuki
 18: álbo ná Polá.
 19: ¶ Aczci téz zmawiáią ná rozmáité
 20: miáry z Robotniki Groble/ to ieft/
 21: ná Polá/ ná Pręty/ ná Powrózce/ ná

22: Sztychy/ etcet. ále to wżyftko iedno

23: także vczyni iáko ná sztuki: dofyć ná

24: tym kiedy Groblą wyftáwi wedle

F ij

zmowy/

strona: F2v

o Budowaniu

1: zmowy/ á ćiebie w zmowie ofzu=

2: ka.

3: ¶ Pole/ to fye rozumie/ Lafkę wy=

4: mierzyć ná Osm łokci. Tych Lafk

5: álbo Pól/ w sztukę Cztérzy.

6: ¶ Ktoby téz chćiał zmwę vczynić

7: z Robotniki ná Pręty/ thedy y tak

8: nie źle. Ale w odbieraniu Prętów/

9: ktoby nie rozumiał/ iest wielkie szy=

10: derftwo.

11: ¶ A Pręt taki ma być: podłuż maż

12: mierzyć łokci 32. á w szérz łokci 8.

13: A Pręt Wárcabny czyni łokci szest=

14: naście w szérz y wzdłuż.

15: Pręt poprzeczny/ czyni łokci wzdłuż

16: ósm/ á ná przék łokci Trzydzieści

17: y dwa.

18: ¶ Kiedy byś miał zmáwiác Robo=

19: tę ná Pręty: tedy łobie wymawiay/

20: áby ziemię brał dwa kroczi w źie=

21: mię proftą Bórtę/ á robotę áby od=

22: dawał pod sznur. Abowiem óni rá=

23: dzi w pořzodku czynią Pagorek/ á

24: kuBórcie przyřtruże ku oddaniu ro

25: boty. Ale rościągnaćwły ńznur od

Bórty

strona: F3

Grobléy.

- 1: Bórty do Bórty idźińz z miarą po=
 2: dle ńznura/ mierząc kędyby miarą
 3: vkázowała wyžéy nád ńznur/ tu nie
 4: chay dobiéra. A miarą taka być ma
 5: iákoś snim zmówił/ Łałczká ná
 6: dwa kroczi.
 7: ¶ The ziemię którą będzie woził ná
 8: pręty/ thedy ma wozić ná Groblą/
 9: piérwéy Grundfest vczyniwły/ za=
 10: kład rozmierzywły/ witkę mu iáko
 11: Grobla ma być wyfoka poftáwiw=
 12: ńzy: á ón iuż będzie powinien Gro=
 13: blą chędogo ofádzić/ zawiérkę we=
 14: dle miáry vczynić/ ták/ żeby w ónéy
 15: ńztuce nie było nikędy ziemie názbyt
 16: iedno według miáry. Abowiém kie=
 17: dy óni robią ná Pręty/ tedy nic nie
 18: dba/ ledá kędy ziemię rofypuie/ y
 19: Groblą czyni ná zbyt. Abowiém ón
 20: nic niedba/ ieno żeby co nawięcéy
 21: tych Prętów wywiozł. A ták téz te=
 22: go potrzebá pilno przeltrégác.
 23: ¶ Aczci ná ty Pręty robotá poboż=
 24: na y ńpora/ ieno ktoby iéy nie rozu=

F iij

miał

strona: F3v

o Budowaniu

- 1: miał koło odbierania tych Prętów/
 2: prędko fye sam ofzuka. Ale ktoby
 3: prawie dobrze wyrozumiał dobra
 4: ieft. Wyftawi fześcią Prętów fztukę
 5: ná wzwyzfz łokci czterzy. Ale ktoby
 6: nie rozumiał/ niechay robi ná fztu=
 7: ki/ bo łatwieyfza.
 8: A Pręt ma być zmówion po gf 12.
 9: á nadroźfzy po grofzy 15. A zwłafz=
 10: czá w ty látá drogié.
 11: ¶ Pręthna robotá nalepfza ieft w
 12: Polu álbo ná łące: ábowiém w Le=
 13: fie około Pniakow albo koło drze=
 14: wá sílá źemie zoftáwuia/ w doły y
 15: w Rzeczyfká sílá téź źemie námie=
 16: cą: potrzebá kóło téy roboty Pręt=
 17: néy wielkiéy pilności. A zá dwie
 18: roboćie nie dopufzczay żadnev brác/
 19: ábowiém óni ták vmieią Zábórto=
 20: wác/ zá dwie roboćie iefli fye nie o=
 21: bacyfz/ będfziefz plácił dwiimi pie=
 22: niądzmi iedną robotę.
 23: ¶ Ná Szychty albo ná Powrófće/
 24: v nas nie rabiáią/ ieno w Czechach
 25: álbo w Moráwie.

Szychtá

strona: F4

Stáwów.

- 1: Szychtá ieft Moráwfkim łokciem

- 2: wymierzóná/ á wnię poczytaią łok=
 3: ci Iedennaście. Tych Szychet
 4: w Powroźiéch Cztérzy. A w Powro=
 5: źcu łokci Moráwfkich które w Ru=
 6: si zową Arfynmi 44. Y tak fye sty=
 7: mi Szychtami á powrózcami fpra=
 8: wuią/ iáko v nas z Laską á z Prę=
 9: ty y z Sztuczną robotą. Ale że v
 10: nas nie máłz takich robotników/ co
 11: by téy roboćie wyrozumeli/ tedy o
 12: tym prózno co piśác. A wżakóz v
 13: tákiéy roboty że miárá wiewtřza/ te=
 14: dy téż po wiewtřzych pieniądzách ra=
 15: biáią.
 16: # V nas w Polźce wielé Stávów
 17: nábudowano/ á o tych Powrózcách
 18: nieřlychali áni o Szychtach/ y mo=
 19: źemy fye bez nich obydz.
 20: ¶ Kiedy téż Staw máłz budowác
 21: począc/ iakimżekolwiek fpořobem:
 22: Vmiárkuy łobie kędyby ón Staw
 23: miał miéc Lowifko: á takiégo miey
 24: řcá patrz/ do którégoby fye w ónym

Stawie

strona: F4v

o Sypaniu

- 1: Stáwie zewřząd wodá řciągáľ.
 2: A iefliby w tym Stáwie byľá Rže=
 3: ká: tedy iuż w Ržece gotowé łowi=
 4: fko. Támże w ónym mieyřcu wy=

- 5: bierz łożylkã żłobóm/ kędy żłoby má=
 6: iã być/ do łożyczenia Stawu/ ie=
 7: den od drugiego ná dwa łokciã.
 8: Ieśliby był Staw wielki/ tedy mo
 9: że włożyć czterzy álbo pięć/ y fześć
 10: może włożyć/ ábo ile mu będzie po=
 11: trzebã. A ieśliby iãka Rzekã/
 12: łożã przez ón Staw/ tedy ná tę Rze=
 13: kę ma być baczenié. Y áby óná wo=
 14: dá która idzie Rzekã miãłã dobry y
 15: ofobliwy odchód á nie tedy kędy ma
 16: być łożyczenié Stãwu.
 17: A nalépiéy tãk/ Vczyń opódal od
 18: łowilkã Bãłztę/ włożysz w nię tylé
 19: żłobów iãkoćby óná Rzekã mogłã
 20: tymi żłoby odchodzić. A ná Wiérz=
 21: chowinie wyprzy ónę wodę z Rzeki/
 22: wiedźze iã Rowem/ álbo Przykopã
 23: dó ónéy Bãłzty. Tedy iuz będzieysz
 24: miãł w Stãwie łowilko wolné ku
 25: łowieniu.

Kiedy téz

strona: G

Grobléy.

- 1: ¶ Kiedy théz będzieysz chciał ábyć
 2: Staw dobrze łożdził/ włoż żłoby
 3: głębiéy niżli dno vStãwu/ á to dla
 4: tego ábyć łożaw mógl dobrze łożo=
 5: dzić. A máiã być ty żłoby włożóné
 6: w Staw/ trzy łokcie/ á za Groblã

- 7: dwa łokciá. A ty żłoby máią
 8: być tym łpofobem robióné: vpátrzy
 9: wńzy łobie drzewo miążłzé/ Sołnowé
 10: álbo Iodłowé/ álbo téż y Dąb we=
 11: dle szérokości Grobléy: niechayże ié
 12: porąbią y rozłupią ná poły profto/
 13: y wyrobią óno drzewo iákoby dwa
 14: żłoby. ieno czynić ku miężłżemu kón
 15: cowi dźiurę więtlżą dla lepłżégo od=
 16: chodzenia wody. A wyrobiwłzy óny
 17: żłoby/ łóżyłz zaś óno drzewo iáko
 18: było/ zwiércze ié dobrze. A iefliby łu=
 19: páiąc óno drzewo iáka trzałká wy=
 20: pádlá/ álbo łęk/ włóž to zaśię skąd
 21: wypádło/ y ták ty żłoby łóżyć áby
 22: łye tráfiáło trzałká kážda iakoś ié
 23: rozłupił A kiedy iuż bęđżiesz miał
 24: kłásć óny żłoby/ włóżyłz piérwéy ie=
 25: dnę połowicę/ á potym zaśię drugą

G

poło=

strona: Gv

o Budowaniu

- 1: połowicę łóžże ié y zwiérc przeło=
 2: żywłzy mchem/ á włóżywłzy vfałuy
 3: dobrze około ónych żłobów/ žięmią
 4: á mchem przetrzałay. A iefliby w
 5: tych łóżyłkách kędi małz żłoby kłásć
 6: było łucho/ tedy ich nie kładź w łu=
 7: chą žięmię/ ále káž nośić wodę/ léy=
 8: że w óno łóżyłko ážby błoto było ko

- 9: ło żłobów/ także ónym błotem żło=
 10: by dychtuy: á to dla tego/ aby óná
 11: ziemiá mokra koło żłobów dobrze
 12: odewrzála: á fuchą ziemią tak do=
 13: brze żłobów nie vfaufiefz. A iefli=
 14: by téz była Grobla fzeroka/ tak/ że=
 15: by iedno drzewó nie mogło przeftać
 16: wedle potrzeby/ Tedy może kónicmi
 17: dwoie ftofowác: á pámiętay/ ábyś
 18: w Staw obrácał kóniec ćienki.
 19: A kiedybyś miał dwa żłoby ftofo=
 20: wác/ puścze ná tył żłób mięzfzfy/ á
 21: to dla tego żeby fye ćienki kóniec z=
 22: godził z odziemkiem/ przedniéy fztu=
 23: ki/ dla tego żeby fye fnádniéy mo=
 24: gły przyćiąć/ ku ftofowaniu ónych
 25: żłobów: á niechay będzie owá fztu=

ká wpu=

strona: G2

Grobléy.

- 1: ká wpułzczóná w zádnią/ y zákárbo
 2: wác ié/ áby wízedł ieden w drugi o
 3: łokieć. To ieft tę fztukę od Stáwu
 4: ma w wiéść w ówę fztukę tylną. A=
 5: bowiém kiedyby tá fztuká przednia
 6: záfzła w zádnią/ tedyby fye iuż wo
 7: dá zábijála zá nię. Ale kiedy iuż o=
 8: wá fztuká zádnia póydzie w przed=
 9: nią/ tedy iuż wodá póydzie poľko=
 10: kiem/ o żadną fye rzecz nie będzie há

- 11: mowála.
- 12: # A o tym wiédz y miéy ná dobréy
- 13: pámiéci/ żebyś zówždy kładł żłoby
- 14: drzewá furowégo y z fkórá do Stá=
- 15: wu. Abowiém táki żłób furowy ná
- 16: którym fkóra nie bédzie rufóná/ w=
- 17: poi fye w ziemię swoią chropáwo=
- 18: ścią/ że żadnym obyczáiem tákowy
- 19: żłób po łobie wody nie puści/ á zw=
- 20: łafzczá kiedy go kładzie iákóm pi=
- 21: fał w mokrá ziemię.
- 22: ¶ Kładą téz drudzy/ á było to v ftá
- 23: rych Gośpodarzów/ korytá dłubá=
- 24: né ná czwórzy gránie/ á zwiérzchu ié
- 25: przykrywáli pokrzywkámi/ ábo łztu

G ij

kámi

strona: G2v

o Budowaniu

- 1: kámi drzewá łupánégo: co to iest
- 2: rzecz nie pewna/ y wielém ftáwów
- 3: widał/ przez tákové korytá potár=
- 4: gánych: ábowiém/ mogłoby fámo
- 5: koryto leżéc/ á zwłafzczá kiedy ié mocno
- 6: vfáluie w mokréy ziemi. Ale ty
- 7: pokrywki kthóre ná nim ná wiérz=
- 8: chu leżą/ nie pewné fá/ iáko zgniye/
- 9: tedy wpádnie w koryto: á kiedy wo=
- 10: dę puściłz z Stáwu pełnym kory=
- 11: tem/ tedy ié wodá werwie/ á ziemiá
- 12: fye po trochę bédzie łypála/ áz fye

- 13: Staw przerwie. Abo iefli téz po=
 14: krywká do korytá źle przylęże/ tedy
 15: także będzie/ tak długo óną dziurą
 16: wodá będzie ziemię wybijałá/ aż fye
 17: vczyni wielka dziurá/ á potym fye
 18: Staw muśi przerwać.
 19: ¶ Działowali téz przed láty/ do łpu
 20: łtów Stáwu Bórtnice/ wyrobiwłzy
 21: dwoie drzewá włożywłzy kloce ná
 22: łpodek w łóżyłko/ wykárbowali w
 23: nich gdzie óny kloce miály leżéc/ po
 24: tym zálye ná óny Bórtnice kładli
 25: pokrywki y imowali łkoblámi želá=

znymi mo

strona: G3

Grobléy

- 1: znymi mocno/ y klámrámi: á przed=
 2: fyę iáko ziemiá doległá z wierzchu/
 3: tedy to włzyłtko połómiłá. Y inłzy=
 4: mi dziwnymi łpołoby ludzie rabiá=
 5: li Spułty do Stáwów: ále dziśiey=
 6: łzych czálów/ tedy to wymiátaią z
 7: łtáwów: á łzczépáné złoby z oblégo
 8: drzewá kładá/ bołá pewnieyłzé. Abo
 9: wiem kiedy złób łupány łłóżyłz/ tak
 10: iáko łámo w łobie drzewo było/ przy
 11: cíśnie go z wierzchu ziemiá ze thák
 12: mocno będzie lezał w ziemi iákoby
 13: całé drzewo włożył.
 14: ¶ A kiedy iuż óny złoby włożyłz tak

- 15: iákómci piśał co nagłębíéy/ Prze=
 16: biyże od nich Rów thák głęboki y
 17: fzeroki iáko óny żłoby fą włożóné.
 18: á to dla tego/ áby zStáwu wodá do
 19: brze odchodźilá.
 20: # Iákaby Báfztá miálá być około
 21: tych żłobów/ á to dla tego áby czá=
 22: fu fpuřczenia Stáwu ónymi żłoby
 23: Ryby nie vchodźily.
 24: ¶ Czynią to ludzie rozmáitym oby=
 25: czáiem/ iedni vbiwfzy z chróftu mo=

G iij

cno

strona: G3v

o Sypániu

- 1: cno kofz/ wpráwi w flupy mocno żło
 2: by/ wbije téż Stáwidła w flupy/ y
 3: záfypie ziemią: á czáfu fpuřczánia/
 4: tedy záfie wyymuie po iednym ftá
 5: widle/ á ziemię wymiátuie/ áże do
 6: dná Y tego nie ganię/ á zwłáfzczá
 7: proftak chćiałby co vczynić forem=
 8: nie á bez rozumu lepiéy że thák czy=
 9: ni iáko rozumié.
 10: Ale po ftárému dobrze iáko czynią
 11: Ślężacy/ Vplećie kofz bárzo gęfty/
 12: máłoli jeden wbije drugi/ y trzeći/ á
 13: tym obróni że mu z ftáwuRyby nie
 14: wynidą czáfu fpuřtu. A wřzák=
 15: że kto by miał po temu Cieśle/ ábo
 16: łam rozumiał/ tedy fą dobre Báfzty

- 17: łzeczblowáné/ z Gruntu drzewem do
 18: brze obwárowáné/ ták/ że fye Rybá
 19: pod nie żadnym obyczáiem niepod=
 20: bije. Włzákże o tych Bálztach wię=
 21: céy piłác nie będę: kto fye im chce
 22: przypátrzyć á tákowego cieśle któ=
 23: ryby ié vmiął budowác/ thedy go
 24: naydzie w Czérniechowie/ w Nie=
 25: połomicách v pánáMorfkiégó. etc.

Iákié

strona: G4

Grobléy.

1:

Iákié Infrumentá ál**2: bo Pufty Wody máią****3: być w tych Kofzoch/ á=****4: bo Bálztach.**

- 5: **Z**Włázczá v tych żłobów o
 6: którychem iuż piłác łupa=
 7: nych bywáią v nich słupy/
 8: które zowá Słężacy Pid=
 9: łem/ Mázurzy Mnichem. Ale vnas
 10: po Polfku po prostu Słupy. Ten
 11: słup ma być oćiołan ná Cztérzy grá
 12: ni/ y vrobić go iáko koryto/ y wpu=
 13: ścić go iednym kónccem w słup/ czo=
 14: pem dobrze mocno wbić ná Mech.
 15: Potym Stáwidłá weń ftawić tak=
 16: że ná mech ták wyfoko pokobyś ro=

- 17: zumiał wodę trzymać w Stáwie.
18: Potym od łpodku ziemią go dobrze
19: záluć/ á przed tym záś łłupem wy=
20: kárbować/ nic więcéy ieno ná dwá
21: álbo ná trzy pálce w żłobie/ á ná

łzérz y

strona: G4v

o Budowánium

- 1: łzérz y ná dłuż ná dobrą piądź. Po=
2: tym Cérklem wykraż á wedle óne=
3: go wykrażenia wybiy według Cér=
4: klá dziurę/ vczyńże Czop z drzewá
5: miąłszégo/ który będzieł wpuśczał
6: w ónę dziurę/ y wymował go kie=
7: dy będzie potrzebá: á mogá być tá=
8: kié dwá w iednym żłobie/ kiedy łye
9: trafi żłób miąłszy/ ieden od drugié=
10: go ná łokieć/ y dla tegóm piął ize
11: ma być żłób wstaw wpuścżony ná
12: 3 łokcie. A v żłobu niechay będzie
13: Próg ná końcu nie wybity/ to iełt/
14: v tego kóńcá/ który obrócił w Bá=
15: łztę do Stáwu. Abowiém przed tą
16: Głową álbo Progiem która będzie
17: zołtáwioná v żłobu/ nie będzie łye
18: mogła wodá z żłobu w Staw wy=
19: bijác/ ále iuż póydzie żłobem ná dół
20: z łtáwu precz. A ná to téż miéy
21: bączność/ żebyś kazał żłób robić od
22: cienkiego kóńcá im dáléy tym łzé=

23: rzéy aż do kónćá. Abowiém iákoby

24: równa dziura była tak v miąfzłzég

25: iáko v cienkiégo kónćá/ tedy by fye

wodá dła=

strona: [H]

Grobléy

1: wodá dławiałá w ónym żłobie/ y

2: musiałby fye żłób pádác. A tak

3: musí być dziurá w żłobie wyrobió=

4: ná/ ku miąfzłzemvkónćowi przestrzeń=

5: fza niżli v cienkiégo kónćá.

6: Y ná tho pámiętay/ ábyś obracał

7: żłób cienkim kónćem do Stáwu/ á

8: pod Staw miąfzłzym. Kiedy tak

9: dałz z pilnością porobić koło tych

10: żłobów iákómci piłał/ nie bóy fye

11: ábyć fye ná żłobie kiedy miał ftaw

12: przerwác/ byś ich chciał włożyć w

13: iednę Báfztę/ ieden podle drugiégo

14: y dwádzieściá. A nie mniémay áby

15: iednym żłobem máła wodá miála

16: isć/ kiedy dziurę dałz vczynić w żło=

17: bie/ coby fye nią chłop ná obie ftró=

18: nie od kónca do kónćá wycifnął:

19: mógå być wycérklowáné dziury t̄y

20: czopóm tak wielkié iáko tálérz o=

21: krągły: kiedy puścifz tymi trzemi

22: dziurámi wodę/ to ieft/ tymi dwie=

23: má drgielómá/ trzecim fłupem/ Te=

24: dy póydzie tym iednym żłobem wo=

25: dy ták wielé/ że mogą mleć czwórzy

26: koła korzeczné.

G

Dayże

strona: [H]v

o Budowaniu

1: ¶ Dayże zábić ná przodku w Bálz=

2: cie przed łupem Palmi/ nic więcéy

3: ieno dwa łokciá. Záłożyłz drzewem

4: ćiofánym czyście łpuść ná mech: zá

5: óno drzewo nátoocz źiemie iłowátéy

6: á káž czyście drągiem przetrząłaiąc

7: mchem vffáłowác. Pod Groblą

8: zásię v miąszłznych kóńców/ thákże

9: day zábić Palmi/ y thákże záłożyć

10: drzewem ná dwa łokciá i ták źie=

11: mią záwiéść iáko thez i ná przod=

12: ku. á tho dla tego/ áby fye źiemiá z

13: Grobléy nie rospłóziła/ ná tych źło=

14: biéch. y Grobla mocniéy będzie ftá=

15: ła.

16:

Táráfy iákie máią być

17: v Stáwu.

18: **C** Zynią Ludzie Táráfy ro=

19: zmáité/ iedni z chróftu dru=

20: dzy z drzewá/ y z drew rąbá

21: nych. A w niektórych krá=

22: ióch i murowáné Táráfy muruią.

23: Czego iefli fye nápátrzyć chcełz/ idź

do Morá=

strona: H2

Táráfów.

- 1: do Moráwy do Czéch/ á zwłáfczá
- 2: kędy niebofczyk Pan z Perfczyná
- 3: trzymał.
- 4: ¶ Naprzód tedy Tárás z drzewá v=
- 5: łóžóny/ nie może być dobry: ábo=
- 6: wiem muřzą fye w nim okázowác
- 7: džiury/ y wielkié. A tego czáfu kiedy
- 8: wiátry wftaná/ y flagá ná Stáwie/
- 9: tedy wielką fzkodę czynią w Grob=
- 10: léy ónymi džiurámi.
- 11: ¶ Czynią též niektórzy Táráfy/ rá=
- 12: báiąc ná dluž drwá/ Cztérzy łokćie/
- 13: y ták ié kładá zá pale iáko y chróft
- 14: warftámi. Ale iáko fye poczną óny
- 15: drwá zá Palmi rořypowác/ kiedy
- 16: poczną przegnijác/ tedy flagá wřzy=
- 17: ftki wybije: á narychléy kiedy ieden
- 18: kól wypádnie/ tho fye iuř wřzyftki
- 19: pořypá.
- 20: # Ale chcefzli mieć Tárás dobry y
- 21: coby go dłuęo było/ á zwłáfczá mo
- 22: řefzli ktemu przydź/ Day bić kólé dę=

H ij

bowé

strona: H2v

o Budowánium

- 1: bowé ták miáfczłé iáko dobra Bro=
- 2: řyná/ kól od kołu ná trzy łokćie: á

- 3: niechay to kólé biją mocno ná ło=
 4: kieć od Grobléy w bórte/ przychylá=
 5: iąc do Grobléy pofurno. Potym
 6: day kłásć chróft: á nalepfzy ieft So
 7: fnowy/ Iodłowy/ brzozowy/ miąfz
 8: fzy iáko dobra zérdź/ á może być y
 9: ćienfzy/ wykrzofuiąc go do połowi=
 10: ce/ á im dłuźfzy tym lepźzy. A iefli=
 11: byś nie miał tákiego chróftu/ tedy
 12: fye znidźie ledá iáki/ ieno żeby pro=
 13: fty. Poczniź od fpodku s kónćá
 14: kłásć/ wárftę miąfzłzą/ ták wyfoką/
 15: iáko łokieć wzwyż/ á wkładay miąfz
 16: fze kónce zá káždy kól ná łokieć/ á
 17: pátrz żećby kónce fży równo. A
 18: kiedy iuź włożył wárftę iednę od
 19: kónćá do kónćá Grobléy/ záfypże ią
 20: ná wiérzchowilká tego chróftu. A
 21: záfypawfzy poczniź drugą wárftę/
 22: przeciwko ónéy wárście/ thákże fye
 23: iuź fprawuy aż do kónćá/ wfzyftko
 24: kładź wárftę przeciw wárście. Zo=
 25: wą táki Tárás Cynowátym. A

kiedy go

strona: H3

Táráfów.

- 1: kiedy go vczyniź iáko fye piźze/ vz=
 2: nałz iż táki dobry. A iefliby fpróch=
 3: niał ten kthóry bédzie ná wiérzchu/
 4: tedy go może ziąć/ á z nowu inźy ku

- 5: temu kołu włożyć: ále ten co w wo=
 6: dzie może trwać do kieládźiesiąth
 7: lat: oprócz kiedy owo Staw kładą
 8: pufto/ że Tárás wyfchnie tedy mu
 9: to barzo wádzi. Y tym kładzienim
 10: puftu ftawów/ bárzo fye Táráfy ty=
 11: ráią/ y dzieci ná Stáwiéch paíaiąc/
 12: częłto ié zápalaią. ábo téz y kto in=
 13: fzy ná złość zápalíc może. A ták
 14: kiedy małz v Stáwu Tárás kołz=
 15: towny/ trzebá go w ty czáfy dobrze
 16: ftrzedz. .: .:
 17:

O Stáwie kthóry ma

18: Groblą miedzy górami

- 19: **S**Taw v którégó małz bu=
 20: dowác Groblą od Góry
 21: do Góry/ że iuż w nim zá
 22: wrzełz wízyftkę wodę któ=

H iij

ra prze=

strona: H3v

o Budowánium

- 1: ra przezeń idzie: tákowy Staw ma
 2: być budowan z wíętfzy[~] rozmyłem:
 3: ábowiém v tákowégó Stáwu/ ma
 4: być Grobla doftátnieyfza niżli v o=
 5: wégó który záwrzełz Pobocznicą dla
 6: Gościnnéy wody: y dofyć v tákiégó
 7: Stáwu Grobléy nád wodą/ dwa

- 8: łokciá/ kiedy go Táráfem dobrze ob=
 9: wáruiefz. Ale v tákiego Stáwu
 10: który ieft od Góry do Góry/ potrze=
 11: bá Grobléy nád wodą/ przynam=
 12: niéy trzy álbo czτέρzy łokcie. Abo=
 13: wiem czáfu Gościnnéy wody/ mu=
 14: si fyé wodá podnieśc/ nád miárę łó
 15: kciem y dwiemá. A kiedy fyé kędy
 16: Stáwy porwą/ czáfem woda y przez
 17: Groblą chodzi. A ták potrzebá ná
 18: tákowé ftáwy ofobné baczenié miéc
 19: kto chce áby trwálé były: potrzebá
 20: Groblą budowác/ y káżdą rzecz v
 21: nieǫ z dobrym rozmyflem: ábowiem
 22: kiedy ledá iáko zbuduiefz/ ledá iáko
 23: miéc będziefz. Ieno wždy będziefz
 24: powiádał że małz Staw. A ledá w=
 25: zbierek wody przyydzie/ káždy raz

fyé zerwie:

strona: H4

Grobléy.

- 1: fyé zerwie: y mniemáłz ábyś miał
 2: pożytek á ty ieno pracą á fzkodę.
 3: Więc będzie zganiał ná Młynárzá
 4: winę/ álbo na Vrzędniká że mu źle
 5: doźrzeli/ á łam tego nie baczy/ iáko
 6: dał budowác/ włyftko z niedoftát=
 7: kiem y bez rozmyfłu: y kiedy wodá
 8: Gościa przyydzie/ nawáłność wiel=
 9: ka/ á Grobléy doftátku niemáłz/ V=

- 10: pufty nie dobrze obwárowáné/ mu=
 11: śi fye pádác. A kiedy mu fye iuż
 12: Staw przerwie/ tedy będzie mierzył
 13: Przerwę głębokoli: á niż ónę Prze
 14: rwę záfypie/ tedy by był tym kofz=
 15: tem Stáwu podniófl. Więc będzie
 16: mówił/ A bych był zá raz ták budo=
 17: wał/ nie miałbych był téy źkody/ y
 18: wzięłbym iuż był zá ftaw kilká fet
 19: złotych. A ponieważ to łam baczyłsz
 20: iż to nie pożyteczna rzecz pártániną
 21: robić/ dołożyłsz zá raz á zbuduy co
 22: naprędzény/ á grunthownie/ vźrzyłsz
 23: we trzy álbo we cztery láthá/ że fye
 24: twóy nakład y praca nágradzi. A=
 25: bowiém Staw/ ieft rzecz ofobliwa/

może

strona: H4v

o Budowaniu

- 1: może káždy názwác Szpiżárnią w
 2: którém by skarb chowano. Ryby
 3: do niego władziwłzy/ y drugich nie
 4: trzebá fádzác/ y nie trzebá fye iuż o
 5: nié ftárác/ czymbyś ié karmił/ y iá=
 6: kobys ié karmił/ y iákobys ié cho=
 7: wał/ łámy fye tám iuż páłzą. A kie=
 8: dyć Spuft przyydzie/ iáka to poćie=
 9: chá/ każełsz zábrnąć z włokiem/ zay=
 10: mą ich thák wielé że fye y włok bę=
 11: dzie targał/ wyciągną áno Szczu=

- 12: ki wielkié Kárpie wielkié. Okunie
 13: wielkié: Kárašie. etcet. y wżelákié
 14: Ryby: z máłéy rzeczy dał pan Bóg
 15: bárzo wielé. A ty iedno łobie vży=
 16: way á Pánu Bogu dzięku/ á vbo=
 17: gim ludkóm zwłázczá tym kthórzy
 18: łowią á vżiębną/ Płóćiczek daway:
 19: á nie biy vbogiégo chłopká kijem/
 20: któryć téż pómoże koło tego práco=
 21: wác: nie brón mu ani mu łay y o ó=
 22: wę Rybkę co łye we włoku vdawi/
 23: chcefzli ábyć pan Bóg nágradzał.
 24: Wízákóž miéc y to ná dobréy pámię
 25: ci/ czáfu łowieniá Stáwu/ fą tácy

złodzieie

strona: I

Grobléy.

- 1: złodzieie miedzy chłopcy ná Ryby/ że
 2: ich wyniołá bárzo wielé/ á ty łye w
 3: tym báczyć nie będziefz: á wten čás
 4: nawięcéy brodząc/ z włokiem/ ábo y
 5: ná brzég wyćiągnąwłzy/ krádną ry
 6: by/ máią pod łukniámi worki iákié
 7: álbo biéfáłzki zánádrá/ w bóty/ ná
 8: głowę w czapkę/ wżędy kędy może.
 9: A kiedy ma łuknię płótnem podbi=
 10: tą/ tedy półtno przerznie/ támże zá
 11: podszewkę wielé ich nákládáią/ gło
 12: wy Szczukóm záłámuią, á ledá kę=
 13: dy we błoto kładą. Nákládfzy ich

- 14: tám kędy ná łtrónę/ to czyni do ch=
 15: róftu álbo do trzciny częftą przecha
 16: dzkę: to go ty łpytałz/ kędy idźiefz/ á
 17: ón powié/ że ná przechadzkę Pánie.
 18: Páthrz że go zášie y drugi y trzeći
 19: raz/ á ón tám włyftko odnośi Ry=
 20: by chowác. A kiedy ty iuż od Stá=
 21: wu poiedźiefz y ludźi rołpuścifz/ te=
 22: dy ón dopiéro po nie idźie álbo No
 23: cy czeka. Albo tám záładźi w chró=
 24: ście álbo w trzcinie zónę álbo kogo
 25: infzého/ co mu do dómu odnośi. Ale

I

takięgo

strona: lv

o Budowaniu

- 1: takięgo łotrá wnet przełpieguiefz/
 2: kiedy ié w mieście przedáie: á połpo
 3: lićie ié tádzí nołzą do tych miełzczan
 4: moźniełszych álbo do Kłiężéy/ y prze
 5: dáie ié ledá zacz/ da zá grołz cołtoi zá
 6: dźieśięć. Ale iefli téż baczyłz że ówy
 7: Rybki zbiéra/ co w błóćie powiąz=
 8: ną ábo we włoku/ day mu pokóy.
 9: A kiedy iuż będziefz miał od Stá=
 10: wu ludźi rołpuścifz/ zwołayze do sie
 11: bie włyftkich/ á wytrześ od káždęgo
 12: Ryby ná iednę kupę/ roździélze w=
 13: łzyftki iednáko bo by tym łpołobem
 14: ieden więcý miał niź drugi. A ie=
 15: łliby baczył żeby máło z nich wy=

- 16: trzął/ tedy możesz do tego przyfy=
 17: pác z Cébr drobu/ nie wielkać tho
 18: rzecz/ podziękuiąc wżyfcy. Y ná ó=
 19: négo drógę będziesz miał coć kradł
 20: łkárác go. Ale kiedy nikómu nic nie
 21: dafz/ o Płóiczkę chłopá łtuczysz/
 22: bodayci zábit nie kradł. Y thegoć
 23: łzkodá coć pan Bóg dał.

O Mły=

strona: 12

Młynów ná wodzie.

1:

O Młyniech kthóre ná**2: Stáwiech póspolicie****3: buduią.**

- 4: **N**iedobra rzecz iest Młyn
 5: ná Stáwie budowác/ á
 6: zwłafzczá/ w pórzodku
 7: Grobléy. Abowiém iáko
 8: nie dobrze obwáruiesz w=
 9: źięcia wody ná Młyn z Stáwu/
 10: bárzo łye rády ná tych Młyniech
 11: łtáwy rwą: ábowiém nie może być
 12: bez tego by łye y Grobla nie miałá
 13: trząć kiedy Młyn miele/ y ty kory=
 14: tá którymi wodá idzie ná kołá mu=
 15: łzą łye w Grobléy rufzyć. Ale chceř=
 16: li mieć ná ónym Stáwie Młyn/ z=
 17: buduyże go ná kóńcu Grobléy/ tám

- 18: kędy iuż wodá miálko leży w Stá=
 19: wie/ nie tám przy tym kóńcu/ kędy
 20: byś miał Vpuftę budowác/ ábo iá=
 21: ki vchód wodźie/ Pátrz mu inného
 22: mieyfcá/ fuchého/ kędy by téz mógl

I ij

miéc

strona: l2v

o Budowánium

- 1: miéc dobré przyiechánie do Młyná.
 2: A iefliże dla miálkości wody fko=
 3: ku wielkiego ná kołá nie będzie: te=
 4: dy day vrobić Przykopę/ poczawfzy
 5: od Rzéki pod miárą/ podla Grob=
 6: léy/ á nablížey Grobléy dzieścię ło=
 7: kci. A iefliże ziemiá Piafkowáta/
 8: tedy dáléy. Przywiedzże ónę Przy=
 9: kopę áż do ónego mieyfcá/ kędy bę=
 10: dziefz miał wolą Młyn budowác.
 11: á tak fzeroki/ iákobyś rozumiał/ żeć
 12: by dobrze wodá odchodziłá od mły
 13: ná. Ieno tego ftrzeż/ ábyś iuż tak
 14: równo czynił Spodek w ónéy Przy=
 15: kopie iákoś od Rzéki wzięł: kiedy
 16: tak vczyniłz/ vznalz/ żeć fye pokaże
 17: thákowy fpadek ná Młyn iákobyś
 18: go théz w przodku Grobléy zbudo=
 19: wał. Przybrawfzy fye stą Przykopą
 20: do Grobléy rozbierz plác gdzie małz
 21: kóła ftáwić wedle potrzeby. Zbu=
 22: duyże Młyn wedle Wody/ iákoby

23: Rzeká była w tymże Stáwie/ ábo

24: iáki będźiesz rozumiał.

25: A iełlibyś chciał żećby ónMłyn ni=

gdy nie

strona: 13

Taráłów

1: gdy nie wákował/ iáko to połpoli=

2: ćie bywa kiedy Staw łpufzczą/ ál=

3: bo Stáwu popráwuią/ thedy téż y

4: Młyn muśi łtać próżno. Ale vczyń

5: ták/ przypátrż łye iáko Wodá łtoi

6: w Stáwie przy Kráióch/ od Czołá

7: áż ná Wierzchowinę/ á przypátrzy=

8: włzy łye/ Dayże czynić Przykopę/ ná

9: łzérz iákobyś rozumiał żećby wodę

10: zniolłá. Poczni iá brác z Wierzcho=

11: wiłká Stáwu/ Idźże sniá włzyłtko

12: kráiem wody podle Stáwu: nie=

13: przyydzieć więcý brác ieno ná ie=

14: den Rydl/ álbo ná dwie piędzi. Ie=

15: łliżećby przyłzedł iáki Pagorek/ te=

16: dy łye ty pagorkowi nie przeciw/ á

17: włzyłtko kráiem idź okołó pagorká.

18: Oprócz iełliżeby pagorek dáleko od

19: chodzil/ á nie byłby pagorek wyłzłéy

20: łókcíá álbo dwu/ tedy możelz y przez

21: pagorek wyprostowác. Ieno łpod=

22: ku v Przekopy pátrż/ ábyć równo

23: łzedł. A chcełzli nic nie chybić/ álbo

24: Przekopy nie vwylzłzyć/ Tedy pufz=

25: czay zá łobą wodę/ iáko małz piér=

I iij

wéy

strona: 13v

o Budowaniu

- 1: wéy v Wagi náukę nápiłaną. A
- 2: kiedy iuż przyydźiesz do kónćá wody
- 3: ftáwowéy iefli Młyn poftáwifz nie
- 4: ná fámym kónću Grobléy/ ále tro=
- 5: chę niżéy: thedy vczyn pod Groblą
- 6: wáłek równy z Groblą á thák mie=
- 7: dzy ónym Wálkiem á miedzy Gro=
- 8: blą ftáwową/ przyydzieć wodá ná
- 9: Młyn. Támże będziefzli chciał z=
- 10: buduiesz Sadržáwki przy óny[~] Mły
- 11: nie/ ku przechowaniu Ryb/ ná któ=
- 12: ré będziefz miał zázwdy wodę świé=
- 13: żą z ónéy Przykopy. Y czáfu fpuftu
- 14: ónego Stáwu/ będziefz miał kędy
- 15: Ryby fádzác. A zá iedną pracą
- 16: Młynarz przyźrzyć Sadržáwek/ że=
- 17: by z nich Ryb nie krádzióno. álbo ón
- 18: Młynarz łam będzie kradł/ bo mu
- 19: blińko będzie. Ale chcefzli áby Mły=
- 20: narz wymówki nie miał/ káz ié
- 21: przed iego oczymá liczyć/ fádzac do
- 22: Sadržáwki/ ábo iemu fámemu ká=
- 23: zác liczyć/ á pátryć áby nie nádli=
- 24: czał: bo to naród chytry Młynar=
- 25: fki/ chocia wiedzą że fye im to nie
- 26: przepiéka.

strona: 14

Stawów.

- 1: Iełlibyś téż miał pod ónym Stá=
 2: wem Łąki albo Lás potrzebny/ á=
 3: żećby wodá z Stáwu podmakáłá/
 4: Tedy day przebić Przekopę/ od kón=
 5: cá do kónca Grobléy/ wzgláńb pół=
 6: torá łokciá/ á ná łzérz dwa: á od Gro
 7: bléy nablížéy dziesięć łokci. A ták
 8: wżyftká wodá która przez Groblą
 9: przemaka/ obróci łye óną Przekopą
 10: do Rzéki. A óny łąki/ y lás/ obróniż
 11: że nie będzie podmakał.
 12:

OSkrzyni iáka mabyć

- 13: tám kędy bierzefz wodę
 14: ná Stáv/ á zwłafzczá
 15: v tych ftávów kthóre są
 16: ząwárté Pobocznicą od
 17: gościnnéy Wody.

- 18: **C** Hcełzli ábyć Ryby z Stáwu do
 19: Rzéki przeciwko wodzie niew=

chodźiły/

strona: 14v

o Budowaniu

- 1: chodźiły/ á z Rzéki żećba każda w
 2: Staw wpádłá. Napiérwéy pá=
 3: trzay iełliże iełt łpadku wody z Rzé=

- 4: ki do Stáwu/ łokieć álbo trochę
- 5: mniéy: á iefliby było wiécéy nád ło=
- 6: kieć/ tym lepiéy. # Skrzynię/
- 7: ták maľz dáć robić wĺzák nie wielki
- 8: kofzt á rzecz pożyteczna. Day vczy=
- 9: nić dwie Bórtnicy z drzewá miáľz=
- 10: łzého dębowégo ná dłuź Ośm álbo
- 11: dzieięć łokci/ iuź wedle potrzeby.
- 12: Miedzy óny bórtnice day vćiofáć
- 13: dwie ławie/ z thegóz drzewá/ abo y
- 14: wiécéy niż dwie/ iákoćby ich było
- 15: potrzebá. Táć żeby tá Skrzyniá by=
- 16: łá ná łzérz łáméy w łobie/ trzy álbo
- 17: czwórzy łokcie/ ábo iákiéy byś potrze
- 18: bował. A táć włóżywłzy Bórtnicę/
- 19: tedy zásię kłádź miedzy nimi ty łá=
- 20: wy/ że łye tym Bórtnicá rozłzérzy.
- 21: Napiérwéy wybierz téy Skrzyni/
- 22: łóże głęboko/ táć żeby miáľá Wodá
- 23: do ónéy Skrzynie łkok łokieć álbo
- 24: dwa. Wybrawłzy łóże/ bierzylź záś
- 25: ná przodku/ co na głębiiéy możelź/

táćże y

strona: K

Stáwów.

- 1: táćże y ná tyle: włóźże co nagłębiiéy
- 2: możelź Progi/ ná których ónę łkrzy=
- 3: nié włóżył. Iefliżebyś nie mógl
- 4: Progów głęboko włóżyć/ tháćże y
- 5: Policzków od téy łkrzynie/ nie mógl

- 6: by głęboko wpuścić: tedy dárte drze
 7: wo szérokié iáko defzczki biy/ pole ó=
 8: nych Progów/ co możesz nagłébiéy
 9: ieden podle drugiégo/ podla Poli=
 10: czków aż do końca. Wbiwŷy vffá=
 11: ŷuy óny Progi dobrą ziemią iłłowá=
 12: tą/ przetrząfaiąc gnoiem. Włózyw=
 13: ŷy progi/ włóŷze zaś Bórtnice ná
 14: Progách podfálowawŷy pod nie do
 15: brze ziemią: á miedzy bórtnice/ kładź
 16: ławy wedle potrzeby/ iákobys ch=
 17: ciał mieć bórtnicę ŷzeroką: nád bór=
 18: tnicą náłóŷ drzewem wyżŷyéy we=
 19: dle potrzeby. Ná przodku téy ŷkrzy=
 20: nie/ vczyn ŷłupki y łatki/ wŷák te=
 21: mu dobrzy Młynárze álbo Cieŷle
 22: rozumieią: w których máią być ftá=
 23: widła/ ku záftáwiániu ónéy ŷkrzy=
 24: nie/ czáŷu goŷcinnéy wody. Ná ty=
 25: le téy ŷkrzynie/ nie potrebá tych łá=

K

strona: Kv

o Budochániu

- 1: tek/ ieno ŷłupców dobrze opátrzó=
 2: nych. Policzki v téy ŷkrzynie ná
 3: przodku y ná zádku Palmi mocno
 4: zabić/ y ŷciáne záłóŷyć. A poŷtáno=
 5: wiwŷy iuŷ tę ŷkrzynię iáko ŷye piá=
 6: ło/ Obaczywŷy téŷ iáki ŷpadek mo=
 7: ŷe być wody do ónéy ŷkrzynie/ káŷ

- 8: nárzázác z Tárčić álbo z defzczek/
 9: łztuk thák długich iáko tá łkrzyniá
 10: ná łzérz. Vczyńże z tych defzczek
 11: Piętrá w téy łkrzyni/ obracáiác de=
 12: łzczki ná przék. A przybijelz piérwéy
 13: pod nię iáką dobrą łztukę łáty álbo
 14: źerdźi przeciwóánéy. Ná piérwłzé
 15: piętro ma być włóžóné ná kroczkú
 16: od łpodku łkrzynie/ ná wzwyż cz=
 17: wiérc łokciá. Napiérwéy od progú
 18: przybiy Tárčićę/ któraby miáá łzé=
 19: rokości łokieć álbo dwá. A iellibyś
 20: nie miáł ták łzérokiéy, tedy dwie.
 21: Dáléy przybiy drugą łztukę/ nie łzé=
 22: roką iáko ná czwiérc łokciá. A zo=
 23: łtáw dźiurę miedzy Tárčićámi/ ná
 24: czwórzy pálce w łzérz. Dáléy zásię
 25: przybiy łztukę/ tákże łzéroką/ á zo=

łtáw mie

strona: K2

Stáwów.

- 1: łtáw miedzy nimi dźiurę ná dłóń.
 2: Dáléy tákże przybiy łztukę/ á zołtá=
 3: wuy dźiury miedzy tymi łztukámi/
 4: im dáléy tym więłszé/ áż do kóńcá.
 5: ¶ Drugié Piętro/ włóżyłz nád tym
 6: piętre/ tákże ná wzwyż czwiérc łó
 7: kciá. A iellizeby był łpadek więt=
 8: łzy/ tedy możelz y wyłszéy. Tákże téż
 9: tym łpołobem przybijay łztuki defz=

- 10: czek/ iáko y v ťpodniégo. A wťzákťze
- 11: wiérzchnié mogá być rzedťzé. ieno te
- 12: go pilnuy/ ábyť tymi deťkámí wié=
- 13: rzchnimi/ zákrywał dťziury v ťpod=
- 14: nich piéter: á tho dla tego/ kiedyby
- 15: Rybá ná ťpodnié piétero wyťzlá/ te=
- 16: dy zás nie bédťzie moglá ná wtóré
- 17: piétero wyťkoczyć. ieno ty deťki ťprzy=
- 18: bijay mocno/ áby ich wodá nie zod=
- 19: bijálá. A ták kiedyby Ryby z Stá=
- 20: wu chćiály przeciwo wodťie/ tedy
- 21: wnidá do ťkrzynie pod piéterá. A
- 22: przed piétery tedy nie mogá wzgóřę
- 23: wyniťć/ muťzá ťye ná zad do Stá=
- 24: wu wróćić. A któraby tēz przyťzlá z
- 25: Rzėki/ káťda do Stáwu w pádnie

K ij

przez

strona: K2v

o Budowáníu

- 1: przez óny piéterá. A bowiém wodá
- 2: idęcy tą ťkrzynią przez ty piéterá prze
- 3: pada/ niťli do kóńcá ťkrzynie dóy=
- 4: dťzie/ y ťadna Rybá nie moťze wy=
- 5: niťć przeciwo wodťie tą ťkrzynią.
- 6: Ná kóńiec y zťodťiéy kiedyby iá rę=
- 7: komá chćiał włápić/ w tēy ťkrzyni/
- 8: tedy nie moťze.
- 9: Ieno tego potrzebá przeťtrťégáć á=
- 10: by z tēy ťkrzynie wodá z Stáwu/ w=
- 11: ťpácznicá nie zátapiálá. Trzebá

- 12: przełtróny odchód wczynić wodzie
 13: od fkrzynie/ Ták/ żeby óny piętrá ná
 14: kóńcu fkrzynie fuché były.
 15: ¶ Potrzebá téż the fkrzynię wnątrž
 16: dobrze Palmi obić/ żeby iéy wodá
 17: nie wyrwáá. A to ták/ Przebić
 18: dziury w bórtnicy/ podle ściány/ zá=
 19: ćiofawfzy Pale/ y ónymi dziurámi
 20: przez Bórtnicę bić óny Pale/ ták/ że=
 21: by óny Pale mocno wźiemię wefzły
 22: Y Bórtnice żeby mocno były przybi
 23: té/ od ónych Palów.
 24: ¶ Záfye ná wiérzchu od Palá do pa
 25: lá włóżyć záczipowawfzy pal/ O=

gniwá

strona: K3

Skrzynie.

- 1: gniwá dębowé/ zową tho Réglmi.
 2: A to dla tego/ żeby fye pale nie fcho=
 3: dźiły. á fkrzyniá żeby théž w mierze
 4: ftaá.
 5: ¶ Nád tą též fkrzynią/ możefz wźiąć
 6: wodę/ do czegoćby ieno była potrze=
 7: bá/ iákóm iuż o tym piłał. A iefli=
 8: byś nie rozumiał thu w téy fkrzyni
 9: pińaniu moiému/ Tedy naydziefz tá=
 10: ką w Bábicach/ v ftáwu Szczegli=
 11: ckiégo y v Niegrowfkiégo.
 12:

- 13: **O** Tych Stáwiéch nic nie
- 14: chcę pińać/ ábowiém z iá=
- 15: kim ié rozmyłłem budu=
- 16: ią/ tákim ié téz łpuńczá=
- 17: ią. Y ták mi łye zda/ kiedy by ié ták
- 18: rządnie budowáli/ y łpuńczáli/ iá=
- 19: kóm tu pińał/ tedyby w nich mniéy
- 20: Ryb było niźli bywa: v nas Stá=
- 21: wu łtrzegą/ áby żadna Rybá nie ze=
- 22: łzłá z niego. A przeciwo téz wodzie
- 23: do Stáwu trudno ma wniść. Ale

K iij

v mi=

strona: K3v

Stáwiéch

- 1: v miłych Ruńnaków/ iáko Staw
- 2: ledá iáko włypie/ Vpuńtę uczyni le=
- 3: dá iáko/ téz go łpuńcza ledá iáko.
- 4: ¶ Staw tráfi łye łpuńczóny/ álbo
- 5: Nowo wczynióny: nád tymże Stá=
- 6: wem porwą łye Stáwy/ kthóre iuź
- 7: były ná łpuńcie. Acz y ten do kthóre=
- 8: go łpádnie wodá zerwác łye muśi/
- 9: ále przedsię z ónych Stáwów gór=
- 10: nych wielé Ryb zońtanie. Záltáwi
- 11: go po tym z gotowymi Rybámi/ á
- 12: zońtoili łye do łpuńtu/ wielką będnie
- 13: miał korzyść. Y kiedy Staw łpu=
- 14: cza/ tedy go przekopuie/ ma wielką
- 15: fortunę że mu Ryby nie wynidą z

- 16: wodą. Więc poładzi chłopá z chábi=
 17: ną/ v przerwy/ áby kiwał/ mniema
 18: by fye to iego kiwánia Ryba bała.
 19: Ale to wiédz/ kiedy iuż Rybá w fko=
 20: czy ná prąd/ by y łam chłop włko=
 21: czył/ tedy iéy iuż nie zábróni: y ná=
 22: rzéka potym chłop ten który Staw
 23: kupi/ Vpuściłem Rybę.
 24: A tymże iego łpułtem/ który będzie
 25: Staw/ pod Stáwem łpułzczónym/

nárybi

strona: K4

Rufkich.

- 1: nárybi fye dobrze. Y tráfilí fye táki
 2: Staw coby go dawno nie łpułzcza=
 3: no pod ónym łtawem łpułzczónym/
 4: tym iego lepłza. Abowiém ná Wio=
 5: łnę Rybá włzeláka idzie ná Tárło/
 6: przeciwo wodzie z ónego Stáwu
 7: dolného. A kiedy obaczy Ryby w
 8: ónéy przerwie/ záwrze ié włoki álbo
 9: lálámi: y powiada że mu fye znowu
 10: w Stáwie Rybá ziówiłá. A tego
 11: nie powié/ skąd mu ty Ryby przy=
 12: łzły. y bywa tám tego wielé/ że z ó=
 13: nego dóbréhoStáwu/ któryby miał
 14: być ná łpuście/ w ónym łpułzczónym
 15: włyłtki wyłowiá. Ieno fye óni w
 16: tym nie czuiá/ y ktoby im to powiá
 17: dał/ temu nie wierzą. Y nie trzebá

- 18: fye temu dziwowac/ ze tam v nich
 19: Stawy drogo kupia: abowiem
 20: namniejza Rybke przeda/ ktora v
 21: nas v spuflu chlopi darmo wezma.
 22: Abowiem tham w Rusi kiedy oni
 23: spufty miewaia/ trafiaia fye wiel=
 24: kie Polty/ potrzebia tez na ty po=
 25: fty niemalo Ryb. Druga/ ze fczuki

w Beczki

strona: K4v

o Stawiech

- 1: w Beczki folo y drogo ie przedawa=
 2: ia. Wszakze nie ieden fye tez sparzy
 3: na kupnie tamtych Stawow Ru=
 4: fkich. Acz to maia wielka rzecz na=
 5: przod/ ze targuac Staw wymowi
 6: fobie chlop kielkadzieсят korcy Le
 7: gumin/ Owfa takze/ siana/ flodow
 8: fkopow/ wolow/ wieprzow. etcet.
 9: ¶ Iefcze nizli pocznie Staw spu=
 10: fczac/ zbuduy mu v niego napier=
 11: wey Dom/ na coby v nas w Polfzce
 12: albo w Slasku Panowie zadnym
 13: obyczaiem nie przyzwolili. Lepiey
 14: ze lam Staw na rybi/ wie thez co
 15: weń wladzi/ y malo mu fye tez chy=
 16: bi oney liczby/ aby iey na Spuscie
 17: fpełna wlowic nie miał. A tez poki
 18: raz Rusin Staw do Spuflu dzier=
 19: zy/ tedy go v nas do tego czafu dwa

20: rázy ípuści. Oprócz/ ieñliby málé

21: Piątniki fádził/ tedy muí do trzech

22: Lat wytrwác.

O przeñu=

strona: L

Rufkich.

1:

O Przewózaniu Stá=

2: wów.

3: **W** Ruí nie potrzebá Stá

4: wów przewózác: oprócz

5: iżby v niego miał co o=

6: práwiác. Abowiém ná

7: káždy ípułt/ Rok ítoi ípułzczóny/

8: przewóchnie dobrze. Ale tu v nas w

9: Polńce álbo w Śláfku/ potrzebá ítá

10: wy przewózác w kilká lat: ábowiém

11: długim moknieniem Staw/ wymu=

12: ie pañze Rybam tym kthóre íye íe=

13: miá páfá. A ták połóżywłzy go pu=

14: íto/ wypuśc do kęfá z niego wodę/

15: ieno w Rzeczyfku zoftaw/ ábyś ío=

16: bie Drobów z Stáwu nie wypułto=

17: ízył. Y lepiéy ábyś go trzymał Rok

18: y dwa y trzy pułto/ á íiał y orał

19: ná nim. A kiedy by orać nie mógl

20: á trawá byłá/ tedy ná íiáno trawę

21: íiecz. Kiedy to vczyniłz Rok álbo

22: po trzy/ y Sáfzé co ná nim roflo

23: wżyftko wygubiłz. Piérwżégó Ro=

L

ku síey

strona: Lv

o Stáwiéch

- 1: ku síey Profo/ Ber/ Mánę/ Ięcz=
 2: mień. Drugiégo Roku/ síey żyto/
 3: Pńzenicę. Trzeciégo Roku tákże.
 4: Czwartégo możelz śiac Owies.
 5: Tráfiłzli stym ná látá wolné/ vż=
 6: rżyłz że weźmiesz korzyść niemáłą
 7: tylé troie wietłzą niźlibyś z Ryba=
 8: mi Staw łpuścił. A kiedybyś orác
 9: y trawy śiec nie mógl/ thedy By=
 10: dłem/ świniámi/ kónmi óno wytła=
 11: czay/ żeby żadny chwałt wzmóc nie
 12: mógl. A zá tym póki Staw pu=
 13: łto będziefz miał/ tedy Grobléy po=
 14: práwuy/ Táráłow/ Bafzt/ kędy cze=
 15: go potrzebá. Popráwiwłzy ná=
 16: puśće Staw/ y ná Ryb go dobrze/
 17: vznałz czáfu Spuřtu/ że będą w
 18: nim Ryby wielkié/ y dobré/ niźlibyś
 19: ié ná nowé dno wádził.
 20:

O Vpuřtach rozmái=

21: tych/ któremi Wodá od=

22: chodzi.

To ięft

strona: L2

- 1: **T**O ieft rzecz nawiętfza/ kto
- 2: chce mieć Staw/ á wody
- 3: do niego wielkie przycho
- 4: dza/ á zwłafzcza miedzy
- 5: Górąmi/ tám prędky wzbierek by=
- 6: wa. Potrzeba Vpufty dobrze opá=
- 7: trzónéy/ y fzerokiéy/ iákoś świádóm
- 8: iákie tám wody przychodzą y iáko
- 9: prędko. Kiedy maż Vpuftę zá=
- 10: kładác/ nie buduyże iéy nigdy we=
- 11: řzodku Grobléy/ ále iéy pátrz miey
- 12: ícá w kóńcu Grobléy. Abowiém
- 13: kiedy będzie Vpuftá w řzodku Gro
- 14: bléy/ á zerwie fye/ tedy iuż wżyftko
- 15: wypádnie z Stáwu. Ale kiedy bę
- 16: dzie kóńcu grobléy/ kędy wodá cien
- 17: ko leży w Stáwie/ przerweli fye te=
- 18: dy nie ták wielkiéy fzkody vczyni.
- 19: Abowiém ná cienkiéy wodzie/ ła=
- 20: twiéy brónić. y ziemiá bliżéy kóńcá
- 21: Grobléy/ y ludzióm lepfzy przyftęp/
- 22: dla brónienia. y zerweli fye Vpu=
- 23: ftá/ tedy przedsię Staw zoftanie w
- 24: cále/ y nie wżyftko wypádnie. W=
- 25: fżákże kiedy będziefz miał Vpuft zá=

L ij

kładác/

strona: L2v

o Vpuftach

- 1: kładác/ Wybierz łóże Vpuftowi do=

- 2: brze głęboko/ szérokié iákobyś rozu=
 3: miał iáko thám szérokiégo Vpuftu
 4: potrzebá/ by wierę y ná Sto łokiet
 5: miał być ná szérz: iákóž iednák w
 6: Ruśi v Stávów naydziefz ták szé=
 7: rokié/ á zwłafzczá w Roatynie.
 8: ¶ Kiedy mařz czynić Vpuft ná cá=
 9: łym Gruncie/ dobry ieft rąbiony w
 10: Izbice: Wybrawfzy łože Izbicóm
 11: bårzo głębokié/ iáko nagłębiéy mo=
 12: źefz brác przed wodą: wybrawfzy iá=
 13: ko iuż rozumiéřz széroko ma być/ ták
 14: że zarázem y Policzkóm które má=
 15: ią być iákoby Wąfy od Vpuftu: zá=
 16: łóžze ón Fundáment/ Przécieśiámi
 17: iáko długich potrzebá. Ieslibyć ie=
 18: dná nie przeřtála/ tedy drugą przy=
 19: řtofuy ná kóniec/ y trzeciá y czwar=
 20: tą: tylé ilécby ich potrzebá.
 21: Drugié tákze Przecieśi/ zálóž ná do
 22: le równo stymi przednimi/ nadá=
 23: léy od siebie Ósm álbo Dźieśięć ło=
 24: kci. Rąbže zá raz Izbicę w ónych
 25: Przecieśiách w Węgiel/ tákze y Po=

liczki

strona: L3

rozmáitych.

- 1: liczki ná przodku y ściány które má
 2: ią być w Pobok Vpuftu od Grob=
 3: léy/ wřzyřtko zaráz weźmi z gruntu.

- 4: # Izbice máią ták być Ízórokié iá=
 5: ko y długié: á kiedy iuż záłożył w=
 6: Ízędy wokoło po iednym drzewie/ á
 7: wąpiłby iefzcze/ być fye wodá nie
 8: podebrála/ pod ónę Vpułtę: biyże
 9: pod óny Przécieśi y Policzki/ Sz=
 10: póntpale/ zową to po Ítároświecku
 11: Lemięłze/ ták ié głęboko biy/ áże iuż
 12: dáléy nie będą poštěpowáły w Íie=
 13: mié. Przyrzékamći/ żeć fye iuż wodá
 14: pod nié nie podbije. Chybá by kędy
 15: po Ítronie. Iefłize źle Policzki ábo
 16: ściány obwaruiefz/ á wÍzákże y Po=
 17: liczki tákże máią być z Gruntu do=
 18: brze obwárowáné/ iáko y Vpułto=
 19: wé/ Progi: y máią fye ty Policzki
 20: záraz począć robić/ z gruntu/ Íkoro
 21: záłożył piérwłżą przécieś álbo próg.
 22: Kiedy iuż ták wÍzyłtko záłożył iá=
 23: kómći tu piśał/ dayże iuż rázem robić
 24: wÍzytko wéłpól/ to iefł ściány w Iz=
 25: bice y Policzki/ áże ku górze/ ták wy

L iij

foko

strona: L3v

o Vpułtach

- 1: foko iákoby iuż chciał mieć w Stá=
 2: wie Wodę wyfoką. Ale to miéy ná
 3: dobréy pámiéći rąbiąc ón Vpułt/
 4: káž dobrze drzewo ná Íznur wÍtofo=
 5: wác/ áby nie było zádnéy Íkáluby:

- 6: y óny Progi káz ná Tébel bić/ y ták=
 7: że kożdą Spárę vmfzyć mchem do=
 8: brym miękkim. A iefliby mchu do=
 9: brégo mieć nie mógl/ Tedy Zgrzeby
 10: fą do tego bárzo dobré.
 11: ¶ Zrąbiwłzy then Vpułt iákómci o
 12: tym piłał ták wyfoko/ iákobyś ch=
 13: ćiał mieć/ przeważyłz go Synwagą
 14: od kónćá do drugiégo kónćá/ pátrz
 15: równoli zrąbiony ieft. A iefliby ná
 16: iednym kónću był niłki/ á ná dru=
 17: gim wyżłzy/ tedy możefz drzewo przy
 18: ftołowác/ vćioławłzy iákoby klin/ á
 19: mocno przybić/ ná przednich Pro=
 20: go ch/ á to dla tego żeby wodá wżę=
 21: dy równo fzlá/ po wżyłtkiéy Vpuś=
 22: ćie. Abowiém/ kiedy wodá z Stá=
 23: wu idzie iedną ftróną Vpułty/ á dru
 24: ga zoftáie fucha: tedy połpolicie óná
 25: ftróná kthóra fucha zoftáie/ prędko

zgnije/

strona: L4

rozmáitych.

- 1: zgnije/ á óná połowicá po kthórém
 2: wodá idzie/ cáła zoftáie: y dla théy
 3: máłéy rzeczy Vpułty/ któryćby ftać
 4: mógl/ pan Bóg wié do kąd/ tedy z=
 5: gnoifz. A to nawiętfza/ zádałz łobie
 6: dwie pracy rozbiérác go y z nowu
 7: budowác. A iefli iefzcze ták zánied=

- 8: bałz że nie obaczyłz/ áby Vpułth z=
 9: gnił: fkoró wodá przyydzie/ weźmie
 10: włyftko/ y wodę z Stáwu z Rybá=
 11: mi vniešie. A któž tu w tym winien
 12: będzie/ Pan że nieopátrznie budo=
 13: wał/ ábo Vrzędnik co nic nie rozu=
 14: mié/ á schłopy w Kárczmie rad sía=
 15: da á dni im zá robotę odpufzcza. A
 16: óni mu piwá á przodkiem gorzałki
 17: kupuią. A ielli go ná fzpérki prośzą/
 18: thedy nie rzkąc aby około Stávów
 19: byłá pilność: ále y gnoiu ná pole
 20: nie wywiezie. A fą tácy Vrzędnicy
 21: co chłopóm gnoiu pożyczaią/ á po=
 22: tym przyniešie bánkę gorzałki áby
 23: mu ğ odpuścił. gnói mu odpuści/ ie
 24: fzczego ná ónę gorzałkę proši/ támże
 25: y dzień mu robotny odpuści: á Pá=

nu wżędy

strona: L4v

o Vpułtach

- 1: nu wżędy piłkórz. Drugi Vgorów
 2: wczás niepołoży dla ónych bieśiad/
 3: wczás nie fpráwi/ áni ná czás nie=
 4: síeye/ á též fye nie vrodzi. A kiedy
 5: Láto przyydzie/ będzie fye fráłował
 6: że nie dobré Zbožé/ wftápi do Kárcz
 7: my/ vřkarža fye przed chłopy/ że Zbo
 8: zé złé: á chłopi tám iuž z niego będą
 9: fzydzić/ będą go ćiefzyć: Nie ftáray

- 10: fye pánie Stároftá bédźieć dalibóg
 11: dobrze/ nádać fye iefzrze Zbožé: á ie=
 12: fli nie Zbožym/ thedy fye nágradźi
 13: Stokłofą. A obracáiąc fye od niego
 14: ná się kiwáią/ śmiejąc fye z opilé=
 15: go nieboraká. A kiedy go Pan fpy=
 16: ta/ Czému to vrodzay zły ná Folwár
 17: ku á v Kmieći dobry? Tedy vczyini
 18: wymówkę/ w mokro fye śiało/ śnie=
 19: gi wielkié były/ wyprzáło: álbo iefli
 20: po Górze: Wiátry wywiály. A v
 21: Kmieći czemu dobré Zbožé? rzecze/
 22: nie v włyftkich též/ v drugich též
 23: nie złé/ którzy wczás zásiali. To by
 24: w thy czáfy godźien karánia/ kiedy
 25: powié że wczás zásiali. A mówić

mu/ wten

strona: M

rozmáitych.

- 1: mu/ w ten czás théž było śiać/ kiedy
 2: ci śiali. A kiedy go fpyta/ á Staw
 3: iáko fye to przerwał? vczyini obmó=
 4: wkę: Pánie/ przepadł tu ták wielki
 5: défzcz/ że woda od Góry do góry w=
 6: ftála: nie mogliśmy go wzbrónić/
 7: iam w ten czás był na polu/ á Mły
 8: narz nie wczas wywárł Vpuftu: á
 9: chłopi zá nim ftoiąc świádczą/ ták
 10: ieft Pánie: y máło nas killá nie po
 11: tónęło. A Pan nieborak pogląda

- 12: ná thego y ná ówého/ musi im dác
- 13: pokóy ponieważ że włyfcy iednáko
- 14: mówią. A tego nie wfpómina/ że
- 15: fy tym zerwał/ że Vpufty nie oprá=
- 16: wili: áczci to bywa że Vrzędnik o=
- 17: baczy ále nie rozumie/ chłopów fy
- 18: rádži á chlopi go zwiodą. O pánie
- 19: nic to/ tákci dáwno/ nie będzie mu
- 20: nic. A Pánu przedsię defekt. kiedy
- 21: fy chlopi z Vrzędnikiem o fzkody
- 22: zgadzáią.
- 23: ¶ A tho téz nie dobrze/ kiedy iedną
- 24: ftróną Vpufty wodá idzie. Pośpo=
- 25: lićie tenze Brzég przy którym wodá

M

z Vpu

strona: Mv

o Vpuftach

- 1: z Vpufty fpada/ rwie. A kędy że=
- 2: mia flába/ tedy y Groblą styłu czá=
- 3: fu Powódzi rádo rwie/ by nalepiéy
- 4: brzeg obwarował.
- 5: ¶ Zrąbiwfy tedy ón Vpuft/ y po=
- 6: ftánowiwfy wierzch równo/ iákóm
- 7: o tym pifał/ ftáray fy o to ábyś ten
- 8: vpuft dobrą á tęgą ziemią náwiózł.
- 9: Napierwéy wybierz z ónego Vpu=
- 10: ftu/ trzafki/ drwá/ których Cieśle ná=
- 11: przątnęli robiąc/ ták/ żeby tám nie
- 12: było żadné záplugáwienié áni v=
- 13: ftrmienié trzafkámí/ tákze y przed

- 14: Vpułtem. A wyprzātąwłzy/ tākże
 15: w Izbicach w Policzkach wżędy źie
 16: mię wzrułz Rydlem/ którą robotni=
 17: cy nogāmi vtłoczyli y vrownāli ro=
 18: bięc. Iefli ónā źiemia fucha/ tedy
 19: iā wzrułzywłzy/ wodā ulęy/ tāk żeby
 20: byłā dobrze miękka. A to dla tego/
 21: że fye ówā źiemia którą będziefz V=
 22: pułt zāwoził/ imie dobrze z ówā źie=
 23: miā którąś wzrułzył. A kiedy tāk
 24: vczynifz/ nāwieźifz then Vpułt źie=
 25: miā dobrā/ coby nie piāfkowatā/ y

niena=

strona: M2

rozmāitych.

- 1: nienapławnā: āni tēz glinā/ kthóra
 2: fye łamie/ rwie/ tak iako y piāfek:
 3: āle pātrżay iłłu prawie dobręgo/ z
 4: mokrégo mieyfca. A owo nalepřza
 5: źiemia iłłowāta/ co od Rydlā odpā=
 6: dowāc nie chce/ Albo darń/ któryby
 7: był Sytem drobniuchnym przeroł=
 8: ły. Albo iefliby takięy źiemie iłło=
 9: watęy ālbo darnu mięc nie mógł/ ā
 10: zwłāszczā bliřko: tedy pātrżay by na=
 11: dālęy ā przy mókrādli: by więc miā
 12: łā być y łākā dobręgo trawniku/ co
 13: by fye nie krułzył: każyłz pługiem v=
 14: orāc nā fklad fki by ónego Trawni=
 15: kā/ ā ón Trawnik vorāny/ kāż Ry=

- 16: dlem kráíác/ á wozmi álbo kárámi
 17: wozić/ do Vpufty. Támže ón darn
 18: niechay dobrze vbijáią drągámi/ á
 19: bydłem fye též vdepce wożąc: a vbi=
 20: iáiąc ón darn/ dobrze iest gnoiem
 21: álbo miérzwą przetrzęść. A iefli fu
 22: cha ziemiá/ niechay poléwáią/ á to
 23: dla tego/ że fye ziemiá ziemie rych=
 24: léy chwyci. Záviozły ón Vpuft
 25: dobrze ná przodku/ káżyfz záfye ón

M ij

darn/

strona: M2v

o Vpuftach

- 1: darn/ w Izbice kláśc po trofze/ áby
 2: fye tym lepiéy drągi vffálował/ á z
 3: wielką pilnością tego pótrzebá do=
 4: źrzéc. Kiedy fye iuz ona izbica na=
 5: wiezie dobrze z wiérchnimi Trą=
 6: my/ tedy drugą/ tákże y trzecią/ ilé
 7: ichbędzie potrzebá. Náwiozłyty
 8: Izbice Vpuftowé/ o których fye iuz
 9: nápiáło/ Itáray fye ábyś též Poli=
 10: czki/ stąkąż pilnością náwiozł/ y zá
 11: ściány tákże Vpuftowé: á zwłázczá
 12: w Vpuście/ potrzebá wyfoko Poli=
 13: czki náwiéść/ y obfuć ziemią ták że=
 14: by ónego obwárowániá ziemią o=
 15: koło Policzków nigdy gościnna wo
 16: dá nie przenioflá. A kiedy iuz ná=
 17: wieziesz z dobrym opátrzenim ón V=

- 18: puft/ Izbice/ także zá ściánę y Po
 19: liczki. etcet. Wybórtowawfzy w Pro=
 20: goch/ połóż ná ónych Izbicach/ tár=
 21: ćicámi/ álbo iákimi forfty/ wyfugo=
 22: wawfzy dobrze tárćice/ y mchem v=
 23: mfzywfzy. Potym óno położenié zá=
 24: ciągni dobrze klinmi/ áby fye dobrze
 25: óno Położenié zefzło. A kiedy fye

iuż zá

strona: M3

rozmáitych.

- 1: iuż záciągnié/ przybijayże óno pię=
 2: tro mocno gwoźdzmi żeláznymi/ á
 3: nie mafzli żelázných/ więc drzewiá=
 4: nymi. A ták vczyniwfzy/ możelz w ó=
 5: néy Vpuście dáć poczynić łátki/ dla
 6: Stáwidł/ co około tego mądrzy Mły
 7: nárze álbo Cieśle rozumiéyą.
 8: ¶ Przed Vpuftem/ ábyć Ryby z ftá=
 9: wu czáfu Gościnnéy wody nie wy=
 10: chodźily/ możelz z dáleká vczynić ko
 11: łem obrónę/ taką iákóm ci iuż piśał
 12: o Báłztach ftáwowych. A pod ó=
 13: nym Vpuftem/ tám kędy wodá bę=
 14: dzie śpadáłá z Vpuftu/ żeby dołu
 15: nie vczyniło: náwoż kámieni wiel=
 16: kich/ co nawyźlżéy/ álbo włóz wárftę
 17: álbo trzy chróftu/ pod lámą ściánę
 18: vpuftowá/ wyrownayże kámieniem
 19: A tám kędy wodá ma śpadowác z

- 20: Vpufty ná ón chróft/ vczyń piętro
 21: ná Palach/ á to dla tego žeby czáfu
 22: Gościnnéy wody ónego chróftu v=
 23: łóżónégo woda od ćienkich kónców
 24: nie podięlá. A zoftáwuy miáľzľé
 25: kónce wedle potrzeby/ po których

M iij

wodá

strona: M3v

o Vpuftach

- 1: wodá ná dól ľpadowác ma.
 2: # O tym wiedz Czytelniku miły/
 3: že tho iest táki Vpuft pewny/ ieno
 4: przed Vpuftem/ nie biy žádných Pa
 5: łów/ ábowiém po Paloch ktoré by=
 6: wáiá bithé w Vpuftách/ rády ľye
 7: ftáwy rwą. Oprócz wtyle Vpuftá/
 8: tám mogą być pale bité/ tylé ilébyś
 9: rozumiał: á to dla tego žećby Vpuft
 10: tym mocniéy ftál/ bo zprzodku vpu=
 11: ftá nie trzymáią nic/ y owľzem zá=
 12: wádźi/ iákóm iuż o tym piśal. Ale
 13: tám kędy wodá ľpáduie/ tám Pa=
 14: łów potrzebá/ ábowiém kiedyby wo
 15: dá chćiáľá poprzéc vpuftu/ tedy ó=
 16: ny pale tylné zátrzymáią. Ale tákié
 17: go Vpuftu z Gruntu záfypánégo/
 18: trudno ma wodá ruľzyć.
 19:

O Vpuście Chrófto=

strona: M4

rozmáitých.

- 1: **V** Pufty chróstem włożóné/
 2: nie ľą dobré/ może być že
 3: go dobrze włoży/ dobrze o=
 4: bwáruie/ ziemią dobrą ná=
 5: wieźie: cóż po thym/ chróft w źiemi
 6: prędko zgnije/ á zwłázczá Policzki
 7: ktoré muľzą miáľzľzo iść: á kiedy ch=
 8: róft w Vpuście zgnije/ wodá wiel=
 9: ka przyydzie/ ľácnó Vpuft nogámi
 10: wzgóřę przewróci. Ieľzce o thym
 11: więcéy trzymam/ Wybrawľzy ľóže
 12: Vpuftowi wedle potrzeby/ wľóz ch=
 13: róftem piéknym dľugim Brzozo=
 14: wý/ álbo Choiną równiuchno war=
 15: ľtwę/ álbo coby rozumiał/ trzy álbo
 16: czterzy á oľtátká doľóz drzewem/ y
 17: z Policzki/ by wierę Czwořo y piéćio
 18: ro drzewá miáło być/ áže ták wyfo=
 19: ko/ iákoby w Stáwie wodę rozu=
 20: miał być. Nádrábiwľzy drzewem
 21: ónego Vpuftu/ zábiy palmi gęľto
 22: przez chróft ónę ściáne/ á zábiwľzy/
 23: náwieź ónę Vpuftę ziemią dobrą/
 24: wedle potrzeby/ y obwaruy dobrze
 25: fáľowánim iákómci iuź o tý piľał.

strona: M4v

o Vpuftach

- 1: A to dlatego lepiéy ci iuz Drzewem
- 2: dołożyc Vpuftu chróftowégo/ że zie=
- 3: miá ná chróście za drzewem/ będzie
- 4: mięłzła. Aczci fye muśi ón chróft z=
- 5: légác który ieft w Vpuft włożóny.
- 6: Ale co fye złéze/ tho ty zás drzewem
- 7: nadłóz: á to dla tego/ żebyś miał wo
- 8: dę w miarę iákoś łobie odważył.
- 9: ¶ To téz ieft nie zła/ mieć v Stá=
- 10: wów Zwódnice/ á ftároświeckie to
- 11: ieft mifterftwo/ niemálz co gánić/ á
- 12: zwłazczá kędy kto nie ma do Vpu=
- 13: ftów Láfu y źemie dobréy/ tedy Z=
- 14: wódnicá dobra. A to tym obyczá=
- 15: iem: Ná wierzchowinie Stáwu na
- 16: dáléy w ftáiániu od Zálania wody/
- 17: vczyni iákie wfpárćie Wody/ iá=
- 18: kázkolwiek Groblá: z ónegóz miey=
- 19: fca/ práwie od Rzéki/ poczni czynić
- 20: Rów/ wielki wedle potrzeby/ iáko=
- 21: byś rozumiał/ że być ónym Rowem
- 22: wodá Gościnna mogła odchodzić.
- 23: Dayże ten Rów fypác wzyftko po=
- 24: dle Stáwu/ blińko przy wodzie áże
- 25: pod Staw precz imo Groblá. A że=

mięsrego

strona: N

- 1: mię stego Przekopu niechay wŷzy=
 2: łtko łypą od wody. A ták kiedy wo=
 3: dá Gościa przyydzie/ zrázilz ią zá=
 4: wŷze w ónę Zwódnicę/ która póydzie
 5: imoStaw. Ieno muśilz vczynić iá=
 6: kążkolwiek obrónę/ co byś niepułz=
 7: czał wody gościnnéy w Staw. To
 8: ielt/ vczyniwŷzy iáką Grobelkę/ iá=
 9: kóm piérwéy nápił/ żeby to było
 10: miáłto nádymáczá. Vczyníże téż w
 11: ónym obrónieniu Stáwidłá/ albo
 12: Złóby włóž/ ták/ cobyś rozumiał/ że
 13: by ieno włáfną wodę ónego meatu
 14: mogły zniéść/ á to coby názbýt/ że=
 15: by połzło precz Zwódnicą.
 16: Táka Zwódnicá czyni dwóy poży=
 17: tek/ Gościnná wodá tedy vchodzi:
 18: y łpól/ która przychodzi/ mętna/ bró=
 19: ni Stawu od ná mukęnia.
 20:

O Stáwiéch/ które łą

- 21: nie ná ciekących Wo=
 22: dách/ thylko ná Doli=

N

nách ál=

strona: Nv

o Vpułtach

- 1: nách álbo ná Ziobinách
 2: do których łye tylko ie=
 3: no Dźdźównicá ścią=

- 5: **I** Eft Stawów y Stawków
- 6: wiele kthóre nie máią zad=
- 7: nych Zrzódlík/ áni żadnych
- 8: Strugów/ ieno tylko co w=
- 9: nie náłápa wody ná Wio=
- 10: Ínę/ z śniegów y co z déłzczá: kthó=
- 11: rych tu nawięcéy koło Oświęcimiá
- 12: y koło Płczyny: á zwłáfczá v chło=
- 13: pów w níkích kráinách/ íą tákié
- 14: Stáwy vLudzi Ípodziwienim/ któ=
- 15: ré íą budowáné ná dohad/ íákoby
- 16: wątpliwie: będzie wodá álbo nie=
- 17: będzie/ tylko áby ieno Staw zbudo
- 18: wał. Ale temu nie potrzebá fye dži=
- 19: wowác: á o tym wiédz że ták Staw
- 20: być nie może/ czyniόν álbo íypan:
- 21: tylko kędy ziemiá tęga/ to íeft/ Glin
- 22: na/ Íłłowáta/ síwa álbo czérwona

ná któ=

strona: N2

o Stáwiéch

- 1: na którém fye téz chléb bárzo nie rad
- 2: rodzi. Ná takiém ziemi ledá kędyby
- 3: byłá ledá Dolinká/ może Stawek
- 4: zbudowác. Abowiém z tákowém
- 5: ziemie kiedyGroblą ledá gdzie vfy=
- 6: pie á z žimy go pełno nábierze/ by
- 7: chocia déłzcza nie było/ cále Láto/
- 8: bárzo málo wody z Stawku vpá=

- 9: dnie: á zwłázczá kędy tych łtáwów
 10: będzie kilká ieden ná drugim/ to im
 11: bywa wodá łpora. A bowiém co z
 12: iedného Pónikiem przez Groblá wy
 13: nidzie/ to do drugiégo wpádnie: ie=
 14: no ónemu co nawyłzłzy/ nagorzéy
 15: bywa: y to kiedy łye tráfi Rok prze=
 16: pádzłfty/ tedy y then miéwa wody
 17: dofyć. A to iełt v nich nawięłza/
 18: że żaden nie może Stawku łpuścić
 19: ná drugiégo/ y máią to łobie zá prá
 20: wo/ że łye tego żadny wáżyć nie ś=
 21: mié. Ale który Staw iełt naniłzly/
 22: thedy go powinien łpuścić o świę=
 23: tym Michále. Po nim zásię drugi:
 24: áże trzeci/ áż do kónćá. Drudzy ło=
 25: wiá y pod lodem: thák z iedného

N ij

Staw=

strona: N2v

które łą nie ná ćiek. wod.

- 1: Stawku łpułzczáiac do drugiégo
 2: wody náberáią/ że im ónéy wody
 3: bárzo máło zginie. A przedsię káz=
 4: dy łwóy Staw łpuści. Oprócz tych
 5: które łą wzgóre na wyżéy. I to do
 6: tych z Wiołny á z śniegów wody
 7: názbiera/ także każdy będzie pełen.
 8: ¶ Iełt tych Stawków wielé/ w
 9: drugich Wsiach/ máło nie koždy ch=
 10: łop ma Stawki/ y drudzy po kilká/

- 11: tak że drugi weźmie za Ryby kilka
 12: dziesięt złotych: a nawięcý za Pią=
 13: tniki których fye w takich Stáwiéch
 14: bárzo wielé mnoży.
 15:

O Sadržawkách kthóre

- 16: **maią być do Przecho=**
 17: **wánia Ryb wřzelákich.**

- 18: **K**ToStáwy ma á Sadzá
 19: wek nie ma w którychby
 20: Ryby chował/ albo fa=
 21: dzał czáfu Spuřtu/ ábo

téz dla

strona: N3

do przechowania ryb.

- 1: téz dla Dómowéy potrzeby/ y Ku=
 2: chennéy. Ten táki ieřt iákoby ów co
 3: kóniá ma á wozá albo řiodlá nie
 4: ma/ y muři oklep ieřdzíc. Táke téz
 5: y ów co Stáwy ma/ á Sadržáwek
 6: nie ma. Staw řpuřciwřzy/ ieno fye
 7: Ryb nápatrzy. Ieřli ich zárez od
 8: Stáwu nie ma kómu przedác/ tedy
 9: ie zárez muři w Stáwie zázřec/ bo
 10: ich nie ma kedy podzić. Chybá by
 11: łobie którą wzięł wřuřyc álbo co z=
 12: ie przy Spuřcie/ to iego zyřk. A ták
 13: káždy ieřli fye waży Staw zbudo=
 14: wác: ważyřz fye tego/ Sadržáwki ło=

- 15: bie pobudowác/ ábyś miał kędy Ry
 16: by włádzić czáfuSpuťtu/ y chowác.
 17: W iednéy Kárpie wietřzé/ w dru=
 18: giéy mnieyřzé/ w trzeciéy namniéy=
 19: řzé: w drugich Szczuki/ Okunie/ ál=
 20: bo y wřzelákié Ryby brákuiácié řo=
 21: bie. A to nawięťřza/ kiedy zaráz v
 22: Spuťtu Kupcá niemařz/ álbo cho=
 23: ciaby dobrze y był/ á žebyś mu ieno
 24: nie dał po iego woli/ thedy ná tym
 25: nic/ kiedy mařz kędy Ryby włádzić/

N iij

mo=

strona: N3v

o Sadržáwicach

- 1: moželř łobie zařpiéwác kthóřą bę=
 2: dzieřz chęiał: y Kupiecći řye powoli
 3: nagodźi lepřzy. Sadržáwki tedy
 4: kiedy będzieřz chćiał mieć/ Pátrzay
 5: że im kędy mieyřcá twárdégo/ nie
 6: ná błóćie/ albo žeby téz nie było iá=
 7: kié Bágnifko řmierdžácé. Ale kie=
 8: dy będzieřz miał po temu mieyřce á
 9: wodę przyřtęmpną/ z Rzéki álbo z
 10: Stáwu/ moželřz beřpiecznie budo=
 11: wác. Napiéřwéy vczyń iednę/ á po
 12: tym drugą. poty zásię/ tylé ilécby ich
 13: potrzebá było: á z iednéy do drugiéy
 14: niechay wodá idźie. Ieno tego prze=
 15: řtrégai/ áby do nich nie kładł Złó=
 16: bów do řpuřzczánia z iednéy w dru=

- 17: gą. bo byś nie mógł łuścić łuźed=
 18: nich Sadržawek przed dolnymi. mu
 19: śiałby ząwżdy Sadržawki dolné
 20: kwóli górniéy łuścić.
 21: A ielliby miał budowác Sadržaw=
 22: ki pod Stáwem/ Dayże ié robić bli=
 23: łu kóńcá Grobley/ ná twardéy źie=
 24: mi/ niechay w Sadržawkách biorą
 25: źiemię á około wżędý Groblą łu pą

wedle

strona: N4

do przechowania ryb

- 1: wedle potrzeby/ álbo póki źiemią
 2: łu tawa. A ielliby tych Sadržawek
 3: nie rozumiał zmówić z Robotniki/
 4: ogułem: niechayże robią ná Pręty
 5: wnich/ Pręt ná pręcie Aże iákoć bę=
 6: dzie potrzebá ná głębią: wżák iuż
 7: maż ná Przodku náukę o Pręćiech/
 8: iákie máią być y po iakich pienia=
 9: dzách máią być robióné.
 10: A tego théż przełtręgay/ áby Sa
 11: dzawki miákié nie były: ábowiém
 12: to ieltSadržawká nalepża/ ku prze=
 13: chowaniu Ryb/ która ma Głębo=
 14: kości Trzy łokcie. A tho dla tego/
 15: tráfiáią łu Mrozy wielkié/ że by=
 16: wa lód miąłżzy ná łokieć/ á pod lo=
 17: dem będą miály Ryby wody dwa
 18: łokciá.

- 19: Ieno tego trzebá pilnowác/ ábyś
20: puścił wodę przez Sadržáwki/ co na
21: wietřzã. nie ták prędko źimie zámár
22: znie: y o Ryby łye nie potrzebá bać
23: áby w nich przyłtěpowáły.
24: ¶ A chcefzli ábyś kždã Sadržáwkę
25: łpuścił/ kiedy będziefz chćiał vczynć

Przekopę

strona: N4v

o Skdzáwicách

- 1: Przekopę pole Sadržáwek w Pobok
2: tak głębokó iáko dno v Sadržáwek/
3: kładźze źłoby do ónéy Przekopy z
4: Sadržáwek/ á ták w ónę Przykopę
5: Sadržáwki łpuściłz kiedy którã bę=
6: dziełz chćiał.
7: ¶ A ieflibys théz Sadržáwki chćiał
8: mieć kędykolwiek ná Zrzódléch/ á
9: tráfiłoc by łye Zrzódló źłóbowiná/
10: álbo Potokiem/ á chćiałby téz Sa=
11: dzáwkę łrzedniã albo górnã łpu=
12: ścić/ nie rułzáiãc łpodniey: tedy mu=
13: síłz vczynić Rów podle Sadržáwek/
14: y tákze źłoby włóżyć z nich do óne=
15: go Rowu/ iákóm ci iuż piłál wyž=
16: łzény.
17: ¶ Ale Sadržáwki ná Stokowéy
18: wodźie dla przechowánia Ryb/ nie
19: łã dobré/ ábówiem w nich Ryby bár
20: zo nędznieiã/ y plugáwości łye wiel

- 21: kié w Sadržáwkách czynią/ To iéft
 22: gláini wielkimi/ które zową żábim
 23: krzekiem/ y inné/ á nawięcéy w piér
 24: wízey do którém wodá z Stoku na=
 25: piérwfza idzie: alepotym w drugich

dolnych

strona: O

do przechowania ryb.

- 1: dolnych nie ták. Ale Sadržáwki
 2: dla przechowania Ryb nalepízé by=
 3: wáią/ do kthórych wodá z Stáwu
 4: álbo z iákiéy Rzéki cíecze. Ná wo=
 5: dzie téz Krynicznéy nie dobré fá/ á
 6: zwłáfczá kędy ziemiá piáfkowáta
 7: ábo kámiénifá: bo w tákiéy ziemi
 8: zimie Ryby bárzo nędznieią y prze=
 9: żiębną: á zwłáfczá Kárpie/ Kára=
 10: sie/ ták pędko znędznieią/ z żiębną/
 11: że będą iáko drewno tęgi/ tákże cho=
 12: dži áze zdechnie.
 13:

O Pónikoch które by=**14: wáią w Stáwiéch.**

- 15: **B**ywáią téz w Stáwiéch
 16: álbo wSadržáwkách Pó
 17: niki/ kthórémi Wodá z
 18: Stáwu ginie/ ták/ że iéy
 19: nigdy nie przybierze: co wnidzie to
 20: zás ziemią zginie. A ták tu o tym

21: nápířzę kródko iákobyř łye tego miał

22: przełtrzęgąc/ żebyř Póników wStá

O

wiéch

strona: Ov

o Pónikach

1: wiéch álbo wSadzówkach niemiał

2: ¶ Napiérwéy kiędy mařz Staw ál=

3: bo Sadzówki budować/ á zwłaz=

4: czá/ nie bárzo ná wielkiéy y pewnéy

5: wodźie. Pátrzay áby w ónym miéy=

6: łcu ná dne nie byłá Opoka/ álbo iá=

7: kikolwiek Nařep kámieńcá. Ie=

8: łliżeby było/ thedy trudno tám ma

9: być wodá otrzymaná/ muřiał byř

10: włyřłtko dno náwiéř inřzú žiemią

11: ná pól łokciá álbo i więcéy. A

12: iefliżeby též tá Opoká álbo Kámie=

13: niec ná wiérzchu nie był/ á Stawá=

14: rze biorąc žiemię dobráli łye go/ á

15: ty byř to obaczył: y obaczywłyř/ nie

16: dáy im brác/ y to coby wybráli/ káz

17: záfypác/ á Groblú s kónćów góry

18: álbo skąd inąd day řypác: w Stá=

19: wie álbo w Sadzawce nic nie ru=

20: řzaiąc: ábowiém łye to mnie řáme=

21: mu przydawáło/ žem théž muřiał

22: náwożić co Stawárze wybráli/ o=

23: koło Opoki/ álbo Kámieńcá. A

24: ieflibyř wczynił Staw álbo Sa=

strona: O2

które bywają w ftá.

- 1: dzawkę/ y pusił by iuż wodę ku
- 2: nabiéranu kthórycby nábrał wody
- 3: do połowice/ á potym wyżłzýy nie=
- 4: chćiało by w Stáwie Wody przy=
- 5: bywác: to iuż thu małz pewny Pó=
- 6: nik. Ale ten łatwie naydziefz/ ie=
- 7: no chodź wżędy około Stáwu krá=
- 8: iem Wody á pátrz pilno/ do kądby
- 9: fye Wodá w kráióch ściągáła: Bo
- 10: obaczyłz czyście kędy iéy Prąd. Słu
- 11: chayże przyłożywłzy vcho do láméy
- 12: źiemie/ tedy vłlyfzyłz co Wodá łzu=
- 13: mi przez rzadką źiemię: możelz téż y
- 14: Wodą zámęćić/ tedy obaczyłz/ iefli
- 15: fye thám z mętą Wodą pociąg=
- 16: nie. A kiedy to iuż obaczyłz y bę=
- 17: dziełz wiedział mieyfce: znátykayże
- 18: kołki wżędy koło ónéy wody/ łpuść
- 19: że zásię z Stáwu Wodę/ á ónym
- 20: mieyfcem kędyś náznaczył day prze
- 21: bić Grundfełt aż fye dobierzelz O=
- 22: poki álbo Kámieńcá. Obaczywłzy/
- 23: zálypże ón Grundfełt/ źiemią dobrą
- 24: iłłowatą: nábiérayże zásię Staw/
- 25: vżrzyłz żeć w ónym mieyfcu Wodá

O ij

bie bę=

strona: O2v

- 1: nie będzie ginęła. A ieliby z
 2: nowu wyżzey ná infzym mieyfcu gi
 3: nęła/ thedy będziefzli chciał mieć/
 4: Staw álbo Sadržáwkę/ mušífz ták
 5: ná wšyftkich mieyfcách vczynić/ kę=
 6: dyby fye ieno Pónik pokazał.
 7: Przydawało fye to mnie wšyftko/ y
 8: ftąd vmiém o tym powiedzić.
 9:

O Nárybieniu/ y o

10: **Mnożeniu Ryb wStá**

11: **wiéch/ wšzelákich.**

- 12: **N**Aprzód tedy/ Stáwy któ
 13: ré fą ná iákich kolwiek
 14: Rzékách/ á w tych Rzé=
 15: kach Ryby iákiekolwiek
 16: fą. Tákiego Stáwu Ry=
 17: bić nie potrzebá. Oprócz że byś w
 18: ónymże Stáwie Ryby chciał mieć
 19: którychby w tych Rzékách nie było.
 20: Tedy ich z inąd mušífz nábywác/ á
 21: do Stáwu ié fádzić/ A zwłáfzczá

Kárpie/

strona: O3

Ryb w ftáwiéch.

- 1: Kárpie/ Kárásie/ ty fye w Rzékách
 2: nie bárzo rády báwią/ á zwłáfzczá
 3: w máłych Potokoch/ álbo ná By=
 4: ftrych wodách. A ták chcefzli mieć

- 5: Kárpie w Stáwie/ á nie małz ich
 6: łam z fwégo Gołpodárłtwá/ thedy
 7: ich muśiłz skąd inąd nábywác/ á
 8: łádźić ié do Stáwu. Ale to wiedz/
 9: kiedy ié do wielkiégo Stawu wfá=
 10: dźiłz/ thedy łye nie rády mnożą/ ále
 11: łye będą tárły/ á nie zRybi łye.
 12: Acz łye to przedsię tráfia/ kiedy łye
 13: trá pod známieniem Ryb/ tedy łye
 14: rychléy zrybiáią ikry ich/ y w wiel=
 15: kim Stáwie/ ále to rzadko bywa.
 16: Ale małzli Stáwy á chcełz ié Kar=
 17: piámi Rybić/ á Odrób Kárpiony
 18: przychodzić z trudnością: tedy do=
 19: brze/ ábyś miał ofobliwé tárłiká
 20: Kárpíóm. Tákże téż ná odrołt Piá
 21: tnikóm Stawki nie wielkié
 22: Tárłiká tedy łą naleplzé/ kędy ná
 23: Wśi iełt iáka żłobowinká/ ieno że=
 24: by dno nie było Piałkowáté/ á Rzé=
 25: czká téż żeby wielka nie fzłá. Po=

O iij

czyńże

strona: O3v

O Nárybieniu

- 1: czyńże tham Stawki nie wielkié á
 2: nie głębokié. Przywodźże do nich
 3: Gnoiową wodę/ która od chłopów
 4: z Obór idzie. Iełliby był Pothok
 5: wielki/ y Wodáby wielka wzbiéra=
 6: łá/ tedy by iém tá Wodá/ ónę łmá=

- 7: czną wodę precz wnośiłá: muśiał
- 8: byś imo óny Stawki Pobok Zwó=
- 9: dnicą gościnną wodę precz obrócić
- 10: # Ná Tárćie Kárpie obiéray nie
- 11: wielkié á nie ftaré téz/ któryby nie
- 12: był więtlzy półtory álbo dwie pię=
- 13: dzi. A przed tym niżli ié będziefz
- 14: miał ná Tárćie władzić/ do Sta=
- 15: wku/ choway ié dwie álbo trzy Nie=
- 16: dziele w iákiéy cieśni. A potym wy
- 17: brawfzy ié/ pułzczay im w Pępek y
- 18: w Gębę káfek foli/ pułzczayże ié w
- 19: Imiónio Bożé ná Tárło: á vřzyřz
- 20: źec fye wneth záráz poczną trzéc.
- 21: Ieno łobie poczynay pod Známie=
- 22: niém Wodnym. A tho pułzczánié
- 23: ná Tárćie/ ma być po Pełniéy Má
- 24: iá/ álbo kiedy iuż bywáią nawiętlzé

cieplá

strona: O4

Ryb w ftáwiéch.

- 1: cieplá Czérwcá. Abowiém fye nie=
- 2: raz Kárpie trą: Trą fye kilka kroć/
- 3: poznařz tho łam po Kárpieřoch/ że
- 4: nie bywáią nigdy równé. A kie=
- 5: dy fye iuż wytrą/ pilnuyże ábyć ká=
- 6: czki álbo świnie po ónym Stawku
- 7: nie chodziły. Y inřzych Ryb/ by na
- 8: mnieyřzéy żeby thám nie było: ábo=
- 9: wiem wyiáduią do kęłá ikřę Kár=

- 10: piową. ¶ Tégo théz pilnuy/
 11: kiedy by fye Kárpiętá zRybiły/ oba
 12: czyłz ié wnet w Kráioch/ giemżęcy/
 13: iáko Owies. Przybiérayze im Wo=
 14: dy w Stawku więcý/ áby fye im
 15: szérzý roźláá/ y głębiéy wezbráá.
 16: A tho dla tego áby iuz miály beś=
 17: pieczną pařą dla odraftánia. A
 18: tego řtrzeź/ ábyć wzgóřę przeciwo
 19: Wodźie nie wyřzły/ bo fye óny na
 20: mniéyřą řtruzką iáko wiefz przeci=
 21: wko wodźie/ ciągną/ y támże pogi=
 22: ną. A kiedy będziefz miał řadźić
 23: Kárpie ná Tárło/ Tedy dořýć do=
 24: brze wniemály Stawek Kárpí Pię=
 25: tnaście/ to iest ikrznych dziesięć/ á

mlęcznych

strona: O4v

o Nárybieniu

- 1: mlęcznych pięć: wedle Stawku tho
 2: obáczyc możelz Ieřlibyř w ónym
 3: Stawku miał dno twardé w któ=
 4: rym Kárpiętá řą/ á nie bágnifko
 5: ktemu/ y Wodá izby řwięza řzłá prze
 6: zeń/ Tedy ié tám możelz ná řimę zo=
 7: řtáwić: ále ieřliżebyř nie duffał řeć=
 8: by tám řimie nie miály zetrwác/ te=
 9: dy lepiéy že ié wybierzelz řpuściw=
 10: řzy Stawek. A Sadržawkę dla nich
 11: miéy która by mogłá być ná twár=

- 12: dym gruncie/ y ná pewnéy wodzie:
- 13: á nic wietlza/ ieno Szeftnaście lo=
- 14: kci w lzerz y wzdłuż/ á ná głąb trzy
- 15: łokcie/ áżeby była czyście wyfruga=
- 16: na/ żeby nie było nic trawy/ áni za=
- 17: dnéy plugawości w niéy. Vczyńże
- 18: w ónéy Sadowce ná frzodku dół
- 19: iákoby kotline/ á w ónéy kotlinie
- 20: nákládź chrótu/ iákiegózkolwiek
- 21: łuchégo/ ieno żeby nie łurowy. Z=
- 22: przybijay go iákimikolwiek kluká=
- 23: mi/ żeby wzgóre nie wplýnął/ á nie
- 24: bárzo go théz przyćilkay do ziemié/
- 25: ieno żeby był vtrmióny rzadko:

Nápuście

strona: P

Ryb w ftáwiéch.

- 1: Nápuście do ónéy Sadowki Wo=
- 2: dy y Kárpiétá do niéy wladz ilé ich
- 3: miec bédzielz: támze fye w ónym dó=
- 4: le ná zimę položą/ y nie rufzą fye
- 5: z niégo/ áz zásię ná Wiofnę kiedy
- 6: ciepło vderzy: á łtrzež thego/ ábys
- 7: tám żadnéy infzény Ryby nie ładzał/
- 8: y żeby théz skądkolwiek Wodá do
- 9: nich nie przyłzłá. Aczci powiá=
- 10: dáią głupi á niedořli Gofpodarze/
- 11: że lepiéy łádzić Kárpiétá/ z oycá=
- 12: mi do Sadowki. Ale to nie grze=
- 13: czy/ bo to nie Kurczétá álbo nie Ga

- 14: śiętá/ żeby ié miály łtáré wodzić/ y
 15: owłzem im fą ná wielkiéy przekázie
 16: bo fye támże położy kędy y máły/ y
 17: wybiją ié z mieyfćá: á thák kiedy ié
 18: wybiją z mieyfćá/ tedy fye tak dłu=
 19: go błákaią po Sadzawce/ aż po=
 20: zdychaią. Abowiém Kárp źimie
 21: nie chodzi/ nie pásie fyę téz/ ieno fye
 22: położą wybiwłzy łobie doły iáko ko
 23: tliny/ támże leżą w doléch/ y żywią
 24: fye źiemia. Co to obaczył ná Spu=
 25: ście wielką moc tych kotliłk gdzie

Póny

strona: Pv

o Nárybieniu

- 1: óny ná źimę légaią. A do ówéy
 2: Sadzawki/ kędyś ná przechowánié
 3: wfádził Kárpiętá/ nie pułzczay wiel
 4: kiéy Wody/ y owłzem áby nic wiet=
 5: fza nie fzłá ieno taką dźiurą/ iákoby
 6: wielkim świdrem wywiérciał/ y tá=
 7: każdźiurą żeby od nich odchodźiła.
 8: Abowiém kiedy by Prąd wielki wo=
 9: dy ná nie łzedł/ tedy iéy łobie nie zá=
 10: grzéryą y rády w niéy poźiębną: á zá=
 11: włze kiedy byś miał co koło tych
 12: Kárpiąth łpráwowác álbo łowić/
 13: álbo przesádzác/ Pátrż záváždy dnia
 14: pogodnéğ y ciepłéğ: bo to iełt rzecz
 15: bárzomdła/ wnet wźimno zdechnie.

- 16: ¶ Kiedy iuż przechowafz thy Kár=
 17: piętá/ iákóm iuż o thym pifał: ná
 18: Wiofnę fpuść á rozładzay ié w w=
 19: iętfzé Stawki/ które iuż mafz mieć
 20: pogotowiu ná odroft/ z których iuż
 21: będziefz miał przez Láto Piątniki.
 22: Ieno tego ftrzeż/ ábyś nie przelá=
 23: dził: bo iákoby gęfto fádził/ thedy
 24: róść nie będą. To ieft, kiedy mafz

Stawek

strona: P2

Ryb w ftáwiéich.

- 1: Stawek ná dobre Stáiánié wózérz/
 2: y wzdłuż/ więcéy álbo málo mniéy:
 3: á grund ónego Stawku będzie do=
 4: bry/ Spól do niégo wodá będzie
 5: fchodziłá: tedy możefz w táki Sta
 6: wek w fádzić ná odroft kilkádzie=
 7: siąt kóp y do Stá kóp. Bo o tym
 8: wiédz kthóra ziemiá dobrze Zbozé
 9: rodzi/ ná tákiéy téz ziemi w Stáwie
 10: dobrze Ryby roftá. Który Staw
 11: ieft ná Piafku/ iuż ná to miéy bącz=
 12: ność żebyś mniéy weń fádził niż w
 13: ów co ná dobrym gruncie. A iefli
 14: że więthfzy Stawek mafz ná odroft
 15: álbo mniéyfzy: tedy iuż ná to rozum
 16: vmoderuy: władz piérwéy wedle ro
 17: zumu/ álbo y téy náuki moiéy. Iefli
 18: żeć fye dobrze powiodá/ fadz drugi

- 19: raz mniéy álbo więcéy wedle bącz=
 20: ności. Niechayże ty Kárpiętá będą
 21: w ónym Stawku przez Láto.
 22: A iefliby był ná pewnéy wodzie á
 23: grund dobry był/ tedy dobrze y przez
 24: żimę. A ná Wiofnę skoro lody zgi=
 25: ną/ y pogody náftaná/ Spuść/ roz=

P ij

fadźze

strona: P2v

o Nárybieniu

- 1: fadźze Piątniki do Stávów/ kędy=
 2: kolwiek rozumiełz. A Stawki z
 3: nowu ná Piąthniki Kárpięty ná=
 4: fadź. Tákże téz y ná Tárło: ná co
 5: iuż Stawki małz mieć pogotowiu.
 6: ¶ Y tego pilnuy/ ábyć tho Gołpo=
 7: darłtwo nigdy nie wákowáło. Abo
 8: wiem kiedy teğ będziełz pilnował/
 9: łwoié Piąthniki łwego mnożenia/
 10: mieć będziełz: y bez wielkiego pożyty=
 11: ku być nie możelz z ónych Stávów
 12: które małz. A tego téz pilnuy/ á=
 13: być Piątniki z Stáwu z wodą nie
 14: wychodziły/ ábo przeciwko wodzie.
 15: Bo byś to zásię zwał niezczęścim:
 16: áno to dármo zgániác ná co inłzé=
 17: go/ ieno łam ná się/ żeś niedbálewy
 18: á przez twé niedbálłtwo/ y nie doż=
 19: rzenié/ łtálác łye łzkodá: iáko tego
 20: dofyc bywa/ kiedy Ryby z wodą ál=

21: bo przeciwko wodzie wynidą. Bę=

22: dą ié chłopi łápác po Wsiách y ón

23: łam á nie obaczy łye. A kiedy mu

24: ludzie mówią/ Nie twoieli to Ry=

25: by? tedy łye ielzche będzie gniewał:

y będzie mó=

strona: P3

Stawów.

1: y będzie mówił/ Nie moié: mnieylzé

2: moié były. Aże ich w Stáwie przy=

3: roflo/ nie pozna ich. Aże kiedy łpu

4: ści Staw/ áno w Stáwie máło/

5: dopiéry będzie mówił/ A tákiéc by=

6: ły/ moiéc to były: z Wodą mi ábo

7: przeciwko wodzie wyłzły: dopiéro bę

8: dzie záprawiał/ budował/ A óno by

9: ło lepiéy záraz nie zániedbáwác y

10: łámemu doźrzéc/ á ná Vrzędniká

11: Legartá łye nie łpufzczác.

12: ¶ Iełlibyś téz miał Staw wielki/

13: żeby weń władził Dwie ścié/ Trzy

14: łtá kóp/ y kilká łeth/ á Piątniki by

15: miał nie doroflé: tedy máłych nie

16: ładz/ niechay w Stawách doraftá=

17: ią. A iellibyś władził/ tedy muśifz

18: Rok dłužéy Staw trzymác/ niźli

19: ielst obyczay. Abowiém ná Slą=

20: łku Stáwy łpufzczáią włzyłtko we

21: dwie lecie. A to wten obyczay/ że óni

22: mogą miéc Piątniki álbo Stopni=

23: ki prawie doroflé do Nárybienia

24: Stávów. Abowiém fą ná to z da=

P iij

wnych

strona: P3v

o Nárybieniu

1: wnych Lat fpofołbni Tárliłki/ Sa=

2: dzáwek/ rozmaitych Stawków/ y

3: innych máią bárzo wielé ná to/ Nie

4: rzkaç fami Pánowie/ Ale y miedzy

5: chłopcy naydzie tego bárzo wielé.

6: Iefli fye mu domá nie zdárzą/ Te=

7: dy chłopom zápowié/ áby nikómu

8: infzemu nie przedawáli. A ták ma

9: fobie w czym przebiérác. Náry=

10: biáią fobieStáwy po fwéy woli iá=

11: kimi kolwiek chcą/ y tám to ich na=

12: więtfzé gofpodárftwo. Vrodzáie

13: fłábé máią. Hándlem fye żadnym

14: nie báwią. Spuřtów żadnych nie

15: máią. W wodzie fye wřzyřtko pló=

16: czą iáko Czáple. Z kábatów nigdy

17: fye nie zwłóczą. W řzkorniách wřzy=

18: řtko chodzą/ bo wřzyřtko o Stáwiéch

19: á o Wodzie myflą. A téz vbodzy O=

20: fłowie řmierdzą Rybámi/ iáko Wy

21: dry. Ale v nas w Polřzce/ że tho

22: ieřt nie dawné Gofpodárftwo/ Stá

23: wów budowánia/ y Kárpiámi ie

24: Rybienia: tedy ieřzcze nie mogą być

25: ták fpofołbni/ áby ie mieli ták řta=

strona: P4

Stawów.

- 1: tecnie rybić prze niedośćatek Piąt=
- 2: ników. A bowiém iefzcie nie máią
- 3: do tego z potrzebę Tárlifk/ Stáv=
- 4: ków rozmaitych/ iáko ná Słáku/ y
- 5: w then obyczay muřzą dłužéy Ro=
- 6: kiem dźierzéc niźli ná Słáku. A
- 7: wřékże máią ich więtfzy pożytek
- 8: niźli Słężacy. A bowiém kędy Słę=
- 9: żak wřádźi Cztérdźieści álbo Pięc=
- 10: dźieśiát kóp/ ná ryby. tedy v nas be
- 11: śpiecznie może wřádźić Sto kóp.
- 12: In řummá/ wřędy w Polřzce czy=
- 13: nią Stávwy/ więtfzé Pożytki niźli
- 14: w Słáku/ in duplo. Kędy fye óni
- 15: temu łámi dźiwuią. A tego báczyć
- 16: nie chcą/ że Grunty lepřzé.
- 17: # To théz ieft rzecz pewna/ kędy
- 18: przez Staw Lećie wodá nie idźie
- 19: wielka/ tám téż Ryby lepiéy rořtą.
- 20: Nie trzebá iéy wiécéy puřzczác/ ie=
- 21: no thylko áby w pełni Staw był.
- 22: Oprócz tych Stávów/ kthóre řą ná
- 23: Rřékach/ tych dármo moderowác/
- 24: muři ták wielka Wodá iřć z Stáv=

wu iáko

strona: P4v

- 1: wu iáko do niego idźie. Ale v tych
 2: Stáwów/ do kthórych Wodá ieft
 3: przywiedźióná/ v tych to może być.
 4: Abowiém to ieft nalepiéy Kárpio=
 5: wi y wśelakiéy Rybie/ kiedy fye
 6: Wodá przygrzéwa w Stáwie.

7:

O Kárásioch.

- 8: Zebych co miał pińác/ tedy nie máłz
 9: co/ Ták fye óni mnożą iáko y Kár=
 10: pie/ y tám fye rády chowáią kędy y
 11: Kárpie. A wśákże/ iako ié raz ná=
 12: rybińz kędy/ Tedy trudno ié małz
 13: wygubić. Wśákże kędy Kárpio=
 14: wy/ álbo Kárásiowy Drob chcéłz
 15: miéc/ Tedy tego pilno ftrzeż/ ábyś
 16: tám Szczubielic nie nápuścił: bo
 17: kiedyby było Szczubielic ták wiel=
 18: kich/ iáko łokietnice/ cokolwiek/ te=
 19: dyć Piątniki do kęłá wyiedzą. Po=
 20: trzebá tego áby przed náładzáním
 21: Piątników/ wyłowileś Szczubieli=
 22: ce dobrze. A możelz ié władzić do
 23: Stáwu/ kthóryby przed tym Rok ná=

rybióny

strona: Q

Stáwów.

- 1: rybióny był/ ná tym żadnéy fzkody
 2: nie będziefz miał.
 3:

O Nárybieniu inšzych

4: Ryb wŕzelákich.

5: etc#t.

- 6: **S**Zczukámi iáko raz nimi
- 7: nárybifz/ Tedy fye óny po
- 8: ípolicie rády trá. Y kie=
- 9: dy fye tráfi ná Spuście/
- 10: Tedy z Stáwu wielkie Szczuki wy
- 11: biéray/ á młode w Stáwie zoftá=
- 12: wuy/ co by były ná Piądź/ miedzy
- 13: Głowá/ á miedzy Ogónem. Tedy
- 14: ich iuz nigdy nie przebierzełz. A iefli
- 15: by fye též w Stáwie nie chćiały do=
- 16: brze mnożyć: Thedy by ié muśiał
- 17: íadzić. Aleć to rzadka/ áby fye Sz=
- 18: czuká nie miála w Stáwie trzéc.
- 19: ¶ Tóz théž rozumiéy o Okuniu/ o
- 20: Płócicy/ o Vkliéy/ bo tho íá włáfné

Q

Ryby

strona: Qv

o Nárybieniu

- 1: Ryby Stáwowé. Ale co fye dotycze
- 2: Klefzczá/ Iazicá/ Kleniá/ Iefližeby
- 3: ich nie było/ w téy Rzeće/ ná którém
- 4: Staw iefł/ á chćiałbyś ié w Stá=
- 5: wie mieć: Tedybyś ich indziéy mu=
- 6: śiał doftawać/ á w Staw ié wía=
- 7: dzać. Wízákże kiedy fye óny raz
- 8: wytrą w Stáwie/ pothym ich ná

- 9: Spuście nie przebierzefz. A zwła=
 10: łzczá Klefzyczne/ kiedy łye im Wodá
 11: vpodoba y dno dobré/ thedy łye ich
 12: tak wielé ná trze że ié pothym mu=
 13: sífz z Stáwu pułtołzyc: y nie po=
 14: trzebá ich mieć w Stáwie ieno tro=
 15: chę coby w miárę.
 16: ¶ Lin/ ten téz tym łpołobem żywie
 17: iáko y Kárp. A włzakże kiedy ich
 18: władzifz do Stáwu kilká kóp/ á
 19: tráfi łye im w Stáwie błoto/ tedy
 20: ié trudno wygubić/ będzie ich zów=
 21: źdy dołyc. Aczci iefł Rybá iáko=
 22: by wzgardzóna/ ale przedsię niezły
 23: kiedy tłufty/ łtoi zá Kárpía/ vwárzy
 24: włzy go w czarná iuchę/ á iefzyczne le=

płzy kie

strona: Q2

Ryb rozmaitych.

- 1: płzy kiedy go czyście nádzieie rozry=
 2: łowawłzy i vpiecze.
 3: ¶ Inłzé Ryby ładzałem łam do=
 4: łyc do Stáwu/ Cértý/ Łofošie/
 5: Płtrągi/ etcet. Iż to Rybá nie Stá=
 6: wowa/ Tedy téz w Stáwie trwác
 7: nie chce. Włzakże ze włzyłtkich in=
 8: łzych/ tedy Płtrąg rychléy trwa/ bo
 9: także Rybą żywie iáko Szczuká y
 10: Okuń. . . .:
 11: ¶ Węgorz/ iefłize iefł w Rzéce/ badz

- 12: w téy co przez Staw idzie: bądź w
 13: téy co podle Stáwu: Tedy ich by=
 14: wa dofyć w Stáwie. Ale iefli ich w
 15: tych Rzékach niemáfz iakóm tu pi=
 16: fał/ ábyś ich téz fadził niewiedzić
 17: co do Stáwu/ tedy káždy wylézie/
 18: á to dla tego/ że fye mu iuz w óney
 19: Rzéce Wodá nie podoba.
 20: # Władziłem téz był iedného czá=
 21: íu Sumu do Stáwu/ á był w Sta=
 22: wie trzy Láthá: á kiedym go wfá=

Q ij

dził do

strona: Q2v

o Nárybieniu

- 1: fádził do Stáwu/ był ná łokieć.
 2: A kiedym Staw ípułzczał/ vrółł
 3: ták wielki/ że był dłużfzy niż ná trzy
 4: Lokcie: á był ták tłufty/ że Plufku
 5: iego przed tłuftością nie mógl v=
 6: piéc. Sam był ták tłufty/ że ná nim
 7: tłuftóć była ná dwa pálcá/ kie=
 8: dy go wárzóno. Ale nie ítáło zá
 9: náfzé. Nie doftáło nam Kárpi w
 10: Stáwie/ przez Dwádzieściá kóp.
 11: W czym dawano winę ónemu Su
 12: mowi/ że ié ón poiadł/ y były tego
 13: znáki. Rąbiąc go/ nálezióno w nim
 14: w Ksíéńcu trzy Kárpie/ ítály po
 15: trzy grofze. A thák ktoby tego ch=
 16: ciał sprobowác/ á tłuftégo Sumu

- 17: ieść/ władź ich kilká do Stáwu w
 18: ten czas kiedy Piątniki fádźifz/ vź=
 19: rzyfz czáfu łowienia Stáwu/ dźiu=
 20: rę w Rybách. Wfzákże fye bę=
 21: dziefz miał czym ćiefzyć
 22: że tłuftégo Su=
 23: mu będziefz
 24: iadł.
 25: ~::~~

Aczbym

strona: Q3

rozmáitych ryb.

- 1: # Aczbym tu miał wielé y
 2: fzerzény pińác w téy mierze/ á z=
 3: włáfzczá okóło Stáwowych
 4: robót/ y około miáry y waże=
 5: nia ich/ álbo nárybienia ich: á=
 6: lem ná ten czas kródkiemu czá
 7: łowi folgował. Ale to cóm ná
 8: pińał/ profzę żeby to W. Mi=
 9: łóć odemnie fłuźebniká fwég
 10: zá wdźięczné przyiąć raczyli. á
 11: to coby fye nápińáło omyłką/
 12: álbo żeby fye théz co kómu nie
 13: podobáło/ raczyli to przebá=
 14: czyć. A wfzákże iefliby kto cze=
 15: mu nie rozumiał/ tedy fye mo=
 16: że inśzégo wtéy mierze mędrfzé
 17: go porádzic/ tedy mu to może
 18: ze łbá wybić: bo ilé Głupców

19: tyle mędrców: niewszystkośmy

Q iij

fye

strona: Q3v

Zámknienie

- 1: fye Filozoffy prodzili. A wza
- 2: kóz ty wzyftki rzeczy/ o który=
- 3: chem pifał/ potrzebuią =wiel=
- 4: kiéy pilności. Nie iuzci ná tym
- 5: dofyć/ żeś zbudował Staw/
- 6: iżeś vczynił Vpuft/ iżeś téz v=
- 7: czynił Zwodnicę/ ábo Młyn
- 8: zbudował/ ábo y wzyftki rze=
- 9: czy ponápráwiáł o których fye
- 10: pifało. Iefcześ tu nie wzyć=
- 11: kiégo wygrał: ábowiém zbudo
- 12: wawzy/ nápráwiwzy potrze=
- 13: bá dozrzéc/ áby Bálztá nie z=
- 14: gniła: Wodá žeby fye pod zło=
- 15: by nie dobyła/ Aby fye Staw
- 16: nie zerwał. Czáfu Powodzi/
- 17: wczás wzytkiemu zábiezéc/ to
- 18: ieft/ wodę wywrzéc/ kiedy po=
- 19: trzebá: nie w tén czás kiedyfye

wodá

strona: Q4

tych Książek

- 1: wodá zGroblámi równa. Ták
- 2: že théz kiedy kedy co zgnije w
- 3: czás opráwić: ábowiém nie rz=
- 4: kąc drzewiáné/ ále mury kiedy

- 5: ich nie przykryie/ wniwécz fy
 6: obracáią. A to iest nawiętfza/
 7: który Pan álbo Ziemiánin nie
 8: ma po temu czáfu doźrzéc: w=
 9: fzakże kiedy mu pan Bóg da V=
 10: rzedniká tákiego/ w tym tám
 11: Imieniu/ kędy Stáwy ma/
 12: któryby wśzytkim tym Sprá=
 13: wóm iákóm pifał/ mógl fpro=
 14: ftác/ á przy tym y dómowégo
 15: gośpodárftwá nie opuścił: o
 16: tym dźierzę/ że tám iuż pan ná
 17: tym fzkodowác nie będzie. A
 18: dalić pan Bóg tákiego dobrég
 19: gośpodarzá/ tedy go téż vmiéc

Íżánowác.

strona: Q4v

Zámknienié

- 1: Íżánowác. Iáki pożythek małz
 2: przezén/ tak mu téż pracą iego
 3: nágradzác: y żywnością y in=
 4: Ízym dośtátkiem opátrzyć go
 5: téż. Ale iefliby ón ná łobie pra=
 6: cą miał niéść/ y tobie pożytek
 7: czynić/ á ty nań bączności nie
 8: małz/ ieno go ná obiethnicach
 9: chowálz/ bárzo mu fy prędko
 10: to gośpodárftwo oprzykrzy/ y
 11: ná ořtátek muśi dác wśzyftkie
 12: mu pokóy. Miáfto požitku któ

13: ry ón pokazał pracą śwą/ pręde=

14: ko fye wniwécz obróci: iáko te=

15: go dofyć bywa v Pánów nie=

16: bącznych. Ale opuścziąc iuż

17: wżytki ty rzeczy/ przypátrz fye

18: y słuchay/ pilnuy. Kiedy Pan

19: sługę przed ludźmi wyśławia/

powia=

strona: R

tych Książek.

1: powiadaiać/ że mu Bóg dał słu

2: gę cnotliwego/ pokazał mi tá=

3: kié pożytki/ o którychem ia ni=

4: gdi niemyślał. Gospodárstwo

5: Máiętność moię wżytko sło

6: slobił/ ták/ że maiętność moiá

7: wżytká zakwitnęła. a to wżyt

8: ko bes prace y bes frafunku mé

9: go. Sługá téz także ón cnotli=

10: wy nie mniéy thákze o Panie

11: mówi: Nie žal mi prace/ którą

12: ná slobie niofę/ pożythki Panu

13: śwému czyniać. Mam na się

14: Páná łaskawého/ nagradza mi

15: pracą moię ták iáko ná mię na

16: leży. Ná obiethnicách mię nie

17: chowa/ w káždéy mi fye rzeczy

18: zisćił: opátrzenie mi dobré dał

19: nie mam o co nań nárzékáć: pá

nieBo=

strona: Rv

Zámknienie

- 1: nie Boże mu day długo zdro=
 2: wié. A to téż miéy ná dobréy
 3: bączności/ kiedy małz dobrego
 4: gośpodarzá/ Vrzędnikiem/ nie
 5: baw go żadnym száfárstwem
 6: áni Reieftrowánim: nie záłuy
 7: iákiému zakówi kopy ná fuché
 8: dni/ któryby to száfárstwo y re
 9: ieftrowánié ná łobie trzymał.
 10: Abowiém tym kłopotem koło
 11: tego száfárstwa/ Gośpodárka
 12: inuencya/ wšytká mu fye ze
 13: łbá wybije/ thák/ że czáfem nie
 14: wšytkiégo piłzé: y przychodzi
 15: nieborak o mniémánié/ y o szko=
 16: dę niemáłą przez to. V bączné=
 17: go Páná tedy to nic. Ale v ó=
 18: wégo Wilká/ który nigdy nie
 19: łyt/ thedy nic nie pómoże/ nie=

ma ón

strona: R2

tych Książek.

- 1: ma ón przedsię ná cnotliwégo
 2: bączności. Acz drugi baczy/ że
 3: iefth omyłká w Reiefttréch/
 4: przedsię thego nie będzie nic
 5: dbał: przedsię day: y o máłą
 6: rzecz/ pozbędzie cnotliwégo y

- 7: pożyteczného łuigi. A nie ba=
 8: czy fye aż kiedy ónego łuigi nie
 9: ma: áże mu pożytków vbywa/
 10: to co mu ponápráwiał/ wízyt=
 11: ko mu ponifzcieie. miałem do=
 12: brégo cnotliwého łuigę/ á o
 13: máłą rzeczem go pozbył.
 14: Téż rzecz powiádam o ówym
 15: łuudze/ który tráfi ná Páná cno
 16: tliwého przyrodzóného/ od któ
 17: régo zna wielkié dobrodzieyft=
 18: wo y łąfkáwą twarz/ á przed=
 19: się mu záwždy máło: będzie

R ij

żwał/

strona: R2v

Zámknienie

- 1: żwał/ iáko Pan zły/ Datek od
 2: niego máły mam Furyat/ le=
 3: dá o co łąie. vczyni go barzo
 4: złym. á tego nie baczy co łąam
 5: czyni. Iáko tego dofyć bywa:
 6: kiedy fye łuigá wPáná wkrá=
 7: dnie/ sílá będzie przewodził/
 8: niż fye Pan obaczy: kiedy co rá
 9: dži/ wízytko z łązkodą Páńfką:
 10: kędy co pobudowano/ po ná=
 11: práwiano/ wízytko iemu źle:
 12: Słudzy wízyfcy cnotliwi źli:
 13: ieno ón łąam dobry. Będzie mu
 14: vkázował pożytek kthóry nie

15: Itoi zá frálzkę: á inłzé co Pan z

16: cnotliwymi łługami nápráuił

17: będzie pułtołzył. A naydzie tá=

18: kiégo łotrá że y miaré żywno=

19: ści ftołu Pánłkiégo będzie mo

derował:

strona: R3

tych Książek

1: derował: á Pán w tey mierze/

2: barzo ciągnie kotá. Y obaczá

3: tho Ludzie y Páná będą prze=

4: łtrzegáć/ przedsię Pan nie da

5: wiáry. Aże kiedy iuż łam dot=

6: knie/ że iuż włzędy źle/ dopiéro

7: y to przed włtydem będzie ó=

8: nego łotrá z niénagłá niedbał

9: A potym go odpráui iáko nale

10: płzégo aby go ieno zbył. A ták

11: tu potrzebá káždemu mądré^v

12: y baczne^v Pánu/ przypátrowáć

13: łye dołtawłzy dobrégo cnotli=

14: wégo łługi/ co zá łługá ielt: ie=

15: łliże obaczyłz Cnotę iego/ po=

16: żyteczné połługi iego: łłufzna

17: rzecz áby go záchował/ y thóz

18: przeciwko niemu pokazał iáko

19: y łługá Cnotliwy przeciwko

R iij

Pánu

strona: R3v

Zámknienie

- 1: Pánu cnotliwému. Ale kiedyć
2: fye sługá doftanie Legart/ pi=
3: iánicá/ koftérá/ który ieno cze=
4: ka/ rychłoli go záwołáią ieść.
5: á około gośpodárstwá y około
6: pożytków álbo pośług inżnych
7: ieno gębą powiáda: Tákowé=
8: go mądry á bączny Pan zaráz
9: pozna: á sprobowawłzy go/ po
10: znałz że łotr/ kázác mu precz/
11: powiedziawłzy mu ná rozum.
12: ¶ Tákze téz kiedy sługá tráfi
13: ná Páná Zmindaká/ ná Fury=
14: atá/ ná tego który chce áby mu
15: dármo słužóno/ Pożytki/ y in=
16: szé poślugi będzie chćiał ábyś
17: mu czynił/ á nic nie náłożył.
18: Tákowému Pánu nie ieft go=
19: dno/ áby mu kto dobry służył:

y żadné=

strona: R4

tych Książek.

- 1: y żadného nikt nie bije zá szię.
2: Ieśliżes fye omylił ná tym Pá
3: nie/ dać co nieda: nie słuž mu
4: więcéy/ iedny Suché dni prze=
5: służywłzy. A tak w tych włzyt
6: kich rzeczach potrzebá miárę
7: dziérzéc/ y dobré baczenie zów=

8: żdy przed oczymá mieć potrze=

9: bá/ ták mi fye zda że niezábłą=

10: dżiǫz.

11: ¶ Aczbym téz tu miał piśać o

12: wżyśtkich Spofobiech gośpo=

13: dárklich/ ále iż czáfu po temu

14: nie mogłem mieć/ tedym tego

15: ná ten czás zániechał. A wżá=

16: kóz obaczywży iefli fye ty má=

17: łé Książki przez mię piśané y

18: wydáné W. M. podobác bę=

dą/ y te=

strona: R4v

Zámknienie Książ.

1: dą y tegobym zániechać nie=

2: chciał/ będzieli mi pan Bóg w=

3: ízechmogący zdrowia v=

4: życzyć raczył.

5: rc.

6: grafika

7: Dokónczenie.